# DE
# SVBSTITVTIONE RECIPROCA
## EIVSQVE A
# IVRE ADCRESCENDI DISCRIMINE.

---

PRAESIDE

VIRO

*CONSVLTISSIMO ATQVE DOCTISSIMO*

IOANNE HARTWICH REVTERO

IVRIS VTRIVSQVE DOCTORE,

AD DIEM IV. IVLII CIↃ IↃCC L.

DISSERET

AVCTOR RESPONSVRVS

IOANNES EBERHARDVS SVTORIVS

CAMINO-POMERANVS.

*HALAE MAGDEBVRGICAE,*

TYPIS IOANNIS CHRISTIANI HILLIGERI, ACAD. TYPOGR.

2

Biblioteca Nazionale NAPOLI

Digitized by Google

## §. I.

Si qua heredis inſtitutio facta, vel vnus ſaltim heres ſcriptus eſt, vel plures. Poſteriori in caſu vel vnius ſcriptorum heredum hereditatis adquiſitio alterius adquiſitionem hereditatis, in quam inſtitutus eſt, determinat, vel non. Si prius, vel ita determinat, vt vterque ſaltim ratione vnius eiusdemque hereditatis heres directus eſſe debeat, vide *l. 88. ff. de hered. inſt.* vel, non ſeu ſubordinate determinat. Poſteriori in caſu *ſubſtitutionem* factam eſſe dicimus. *Subſtitutio* igitur non eſt, niſi ea heredum inſtitutio, vi cuius vnius hereditatis adquiſitio (vel quatenus ponitur, vel quatenus non ponitur) ſubordinate determinat (quoad eſſe) adquiſitionem hereditatis, in quam alter heres ſcriptus eſt. Is in ſubſtitutione, cuius adquiſitio determinat *heres inſtitutus in ſpecie* dicitur, cuius vero adquiſitio determinatur,

*Notio ſubſtitutionis euoluitur.*



Digitized by Google

***heredis ſubſtituti*** nomine venit. ***Omnis*** igitur ***ſubſtitutio inuoluit heredis inſtitutionem ratione ſubſtituti qua talis voluntariam.***

Heredis inſtitutionem opponi interdum ſubſtitutioni inficias equidem non iuerim. Vide *l. 1. pr. de vulg. & pup. ſubſt.* ſed in ſenſu ſtrictiori tum eandem ſumi, palam omnino eſt. Ipſum autem ſubſtitutionis vocabulum in latiori adhuc atque vulgari ſenſu in iure noſtro obuius eſt, adeo, vt in legatarios, fideicommiſſarios particulares, mortis cauſſa donatarios &c. quoque cadat. vide *l. 50. pr. de Leg. 2. l. 36. §. 1. de cond. & demonſtr. l. 30. §. 11. de adm. & per. tut.* Parum autem idem ille heic mihi curæ eſt cordique, animum ab omni alia cogitatione ad reciprocam ſubſtitutionem traducenti. Fruſtra, quantum ego quidem adhuc ſcio, uſque dum contriuerunt operam DD. in eruenda idonea ſubſtitutionis definitione, ſi qua alias, periculoſa, ſubſtitutionem pupillarem atque ~~obliquam ſub ſe comprehendenti collocatam.~~ Gloſſa equidem ſubſtitutionem definit ſecundam heredis inſtitutionem. Sed non omnium DD. calculum eadem tulit, non modo obſcuritatis, verum etiam, quum ſubſtitutionum ſeries ad tertiam inſtitutionem & vltra haud raro ſeſe extendat, nimiæ anguſtiæ arguentium. Et quamuis VINNIVS *in Com. ad t. J. de vulg. ſubſt. n. 3.* ſub ſecunda heredis inſtitutione & tertiam & reliquas complecti veteres atque vti omnes nuptiæ, quæ poſt primas contrahuntur, ſecundarum nuptiarum nomine veniunt, ita ſecundam heredis inſtitutionem omnem inſtitutionem poſt primam factam denotare argueretur; eiusmodi tamen eſt conjectio, quam neſcio, an ad veriſimilitudinem adſcendat. Vide enim SVETONIVM *in Claudio c. 6.* Plerumque cum DVARENO ſubſtitutionem definiunt inſtitutionem heredis ſecundo vel vlteriori gradu factam. Sed

non

non deſunt quoque, quibus, invita licet Themide, pupillaris ſubſtitutio proprie non tam ſubſtitutio, quam noua potius inſtitutio viſa eſt. Vide *Beat.* BOEHM. *D. t. de vulg. & pup. ſubſt.* §. 10. Quum autem definitio noſtra in medium prolata non modo omnes ſubſtitutionum ſpecies ſub ſe comprehendat, verum etiam ſubſtitutioni ab heredis & maxime coheredis inſtitutione quauis diſcernendæ ſufficiat; ſcopulos ſane nos prætemauigaſſe putamus, quos offenderunt alii. Id autem ex noſtro ſubſtitutionis conceptu nemo non ex facili largietur, non eſſe, quod ſubſtitutionis nomine inſigniamus heredis inſtitutionem ſoli alii factam. Quam quidem validam eſſe nullus dubitauerit, ſi a milite proficiſcatur, quippe cui ex iure prorſus ſingulari, nullo licet ſibi condito teſtamento, liberis ſuis naturaliter inteſtabilibus heredem ſcribere licet. *l. 2.* §. 1. *de vulg. & pup. ſubſt. l. 15.* §. *pen. de teſtam. mil.* Sed intuitu fideicommiſſariæ ſubſtitutionis, quam in ſequenti §. ex notione ſubſtitutionis ſuppeditata euolutam dabo, Gordius adeſſe videtur nodus, ſi doctrinam vulgo tradi ſolitam cogitamus, vi cuius hereditas fidei commiſſaria ipſo iure reſtituta habetur, ſi aditio hereditatis morte heredis fiduciarii aliaue cauſſa præpedita fuerit. Vide ſis *l. 14. C. de fideic. l. 7.* §. 1. *C. ad SCt. Trebell.* Quo jam filo Ariadnæo huncce labyrinthum euademus? Quum dubium ſpecie ſua non careat, haud abs re & a ſcopo alicujus diſſertationis, opinor, erit, diſcuſſionem ipſius ipſis ſeruare diſputationibus coram inſtituendis.

## §. II.

Subſtitutio inuoluit heredum inſtitutionem (§. 1.); ſed inſtitutio hæc vel ita facta eſt, vt inſtituto vni hereditatis (ſiue totius ſiue partis quotæ) reſtitutionem alteri faciendam ſubſtituens iniunxerit, vel

*Subſtitutio diuiditur in directam & fidei commiſſariam,* di-

*recta iterum in vulgarem pupillarem & quaſi pupillarem.*

non. Priori caſu ſubſtitutio dicitur *fideicommiſſaria*, ſeu *obliqua*, ſeu *indirecta*; poſteriori vero *directa*. Directa vel ita comparata, vt ſubſtitutus heres ſubſtituenti ſcriptus ſit in caſum deficientis heredis inſtituti, vel non. Prior *ſubſtitutionis vulgaris*, ſeu *ſubſtitutionis* per eminentiam, poſterior vero *ſubſtitutionis non vulgaris* nomine venit. Subſtitutio non vulgaris inuoluit heredis inſtitutionem liberis propter impedimentum naturale inteſtabilibus factam in caſum, ſi in eiusmodi ſtatu deceſſerint. Quare vel pater liberis ſuis in poteſtate ſua conſtitutis propter ætatem impuberem inteſtabilibus ſubſtituit, vel non, adeoque propterea, quod emotæ mentis ſint, inteſtabilibus ſubſtituitur. Illo in caſu *ſubſtitutio pupillaris*, hoc vero *quaſi pupillaris* ſeu *exemplaris*, ſeu *Iuſtinianea* audit.

Variam variis in perſonis in ſubſtitutione vulgari illud: *ſi heres non erit*, adcipere explicationem notant DD. atque in ſuis heredibus non modo caſum, quo ſuus, viuo adhuc ſubſtituente, deceſſerit, aliaue ratione adquirendæ hereditatis incapax redditus, verum etiam caſum, quo ſe ab hereditate abſtinuerit, conplecti: in reliquis vero heredibus, qui ſui iuris ſunt, innuere, ſi neque hereditatem ſibi adquiſiuerint, neque alium, mutato ſtatu, heredem fecerint: in iis vero, qui alieno iuri ſubiecti ſunt, ſignificare, ſi neque ipſi heredes fuerint, neque ei hereditatem adquiſiuerint, in cuius poteſtate exſiſtunt. Vide §. *vlt. J. de ſubſt. vulg.* & VINN *ad pr. J. de vulg. ſubſt.* Extra omnem autem dubitationis aleam vindicatum eſſe exiſtimo, conditionem expreſſam: *ſi heres non erit* & caſum voluntatis & caſum impotentiæ

Digitized by Google

tentiæ ſub ſe comprehendere. Sed ſi alteruter caſus ſalſim expreſſus in quæſtione, an alter ſimul comprehenſus ſit? contentionis ſerra inter DD. reciprocatur. Quamuis autem, qui negant, non ſine ſupercilio *legem. 21. de vulg. & pup.* & *l. 10. de lib & poſth.* obuertant, vide VINN. l. c. nihilo tamen minus ſecundum eos qui adfirmantem ſententiam tenent, lis danda videtur, vtique ſi de contraria teſtatoris voluntate manifeſto non conſtet. Quum enim teſtator inſtitutum magis quidem, quam ſubſtitutum, ſubſtitutum tamen magis, quam ab inteſtato heredes dilexiſſe habendus ſit; certe ſubſtitutum heredem ſcribens in caſum voluntatis præter ſpem deinceps deficientem, qui poteſt præſumi teſtator, quod jam in caſum impotentiæ & vice verſa heredes ab inteſtato præ ſubſtituto amore proſequi cœperit? Quin igitur, ut alterutrum caſum ſaltim expreſſerit, niſi, quod alterum non expreſſum caſum non exſtiturum eſſe credidit, teſtatorem non mouerit, ambigendum non eſt. Ex citatis LL. autem diſſentientibus ob diuerſiſſimas & ab hac re alienas diſpoſitiones nullum præſidium remanet. Argumento *l. 3. de vulg. & pup. ſubſt. l. 22. ad SCt. Trebell. l. 56. ſolut. matr.* adhuc vtitur nobis cum faciens STRVVIVS *Ex 33.* §. 15. Sed exiguum huiuſce quæſtionis ſub incudem reuocatæ forenſem vſum exiſtimat THOMASIVS in *not. ad ff. t. de vulg. & pup. ſubſt.* Quam enim propter frequentem uſum vtiliſſimam alii iudicarunt ſubſtitutionis vulgaris doctrinam, vid. DAVTH. *Com. de teſtam. ad l. 1. ff. de vulg. & pup. ſubſt.* eius viridem obſeruantiam idem ille THOMASIVS negat in *not. ad J. t. de vulg. ſubſt.* Certe quum ſubſtitutionum cauſſas ex iure romano decidendas atque iudicandas eſſe in dubium vocare non auſit, ne tamen iuri huic vſum quendam concedere videretur, alia ipſi via incedendum erat; ip-



Digitized by Google

ſorumque caſuum ſubſtitutionis vulgaris obuenientium frequentia neganda. Sed proletarium eius, tantoque ICto indignum argumentum, ab vno alteroue caſu, quo ſubſtitutioni de iure romano locus erat, hodie ceſſante ad vſum eius in foro rariſſimum ductum calculum cordatiorum non meretur.

## §. III.

*Iu arbitrio ſubſtituentis eſt, quem quomodo, ac in quantam partem ſubſtituere velit. Quid obtineat in dubio?*

*Si ſubſtitutio facienda, in arbitrio ſubſtituentis eſt, quem, quomodo, ac in quam hereditatis partem ſubſtituere velit, dumne diſpoſitio naturam ſubſtitutionis euertat. Si tamen in ſubſtitutione de voluntate ſubſtituentis contraria non conſtet, ad idem ſubſtitutus vocatus cenſetur, ad quod inſtitutus.* Subſtitutio enim, saluis omnibus eius eſſentialibus, tam ratione heredum, quam modi ſubſtituendi & partium adſcriptarum infinite varias adhuc adcipere poteſt formas (§.1.) In heredis inſtitutione voluntaria autem in arbitrio teſtatoris eſt, quem ſibi ſcribere velit heredem partes modumque determinare, quo in vniuerſum ſuum ius ſuccedere debeat, dumne diſpoſitio eius naturæ inſtitutionis aduerſetur (per vulg. iur. pr.) Quum igitur ſubſtitutio ratione ſubſtituti inuoluat heredis inſtitutionem voluntariam (§. 1.); in ſubſtituentis arbitrio eſt, quem, quomodo, ac in quantam hereditatis partem ſubſtituere velit, dumne in ſua diſpoſitione a natura ſubſtitutionis aberret. Quum tamen ſubſtituens in directa ſubſtitutione ſubſtitutum magis

magis, quam inſtitutum, dilexiſſe non præſumatur, (Schol. ad §. 2.) certe, ſi de alia ſubſtituentis voluntate non conſtat, in maiorem hereditatis partem, quam inſtitutus, ſubſtitutus vocatus non intelligitur. Sed longe abſurdius eſt, eum data ſub hypotheſi ad minorem adhuc partem vocatum eſſe ſtatuere. Quare in ſubſtitutione directa ſubſtitutus in dubio ad eandem hereditatis partem, ad quam inſtitutus, vocatus eſſe cenſetur.

Sic ſane in arbitrio teſtatoris eſt, vtrum ſingulos ſingulis, aut plures pluribus, aut plures vni, aut pluribus vnum ſubſtituere velit. *l. 36. §. 1. de vulg. & pup. ſubſt.* Sique teſtator plures heredes diuerſis tamen ex partibus v. c. vnum ex dodrante, alterum vero ex quadrante ſcripſerit, ei vero, qui ex quadrante heres eſt, aliquem ſimpliciter ſubſtituerit, certe ſubſtitutus fruſtra ſemiſſem bonorum anhelaret. Neque minus pure, an ſub conditione ſubſtitutum vocare velit, in arbitrio teſtatoris eſſe in confeſſo eſt.

## §. IV.

*Subſtitutio directa inuoluit conditionem teſtamento extrinſecus adiectam.* Subſtitutio enim vulgaris ſubſtitutum ponit inſtitutum eſſe, ſi inſtitutus heres defecerit (§. 2.) Subſtitutio pupillaris vero ſubſtitutum demum heredem eſſe debere innuit, ſi pupillus intra pubertatis annos deceſſerit (§. cit.). Quaſi vero pupillaris, ſi natus in ſtatu, quo inteſtabilis, exſpirauerit. (§. cit.) Verum iſta: ſi inſtitutus heres non erit, ſi intra pubertatis annos pupillus, ſi liberi in ſtatu, quo inteſtabiles, deceſſerint, arguunt euentum vt incer- *Subſtitutioni conditio teſtamento extrinſeca ineſt.*

incertum ſpectatum, a quo terminus exſiſtentiæ iuris cuiusdam ſuspenditur. Qui euentus quum ſit conditio, ſubſtitutio vulgaris, pupillaris & quaſi pupillaris conditionem inuoluunt. Quum tamen conditio iſta ex teſtamento qua tali non adpareat; ſubſtitutio vulgaris, pupillaris & quaſi pupillaris conditionem inuoluunt teſtamento extrinſecus adjectam *l. 99. ff. de Cond. & dem.* Quare ſubſtitutio directa inuoluit conditionem teſtamento extrinſecus adjectum (§. 2.)

Peropus quidem in doctrina teſtamentorum & heredis inſtitutionum eſt diuiſione conditionis in intrinſecam atque extrinſecam, quam ideo miror DD. tantum non omnes inſuper habere. Heic tamen eandem vel indice digito indicaſſe ſufficit. Conditio autem quam directa ſubſtitutio inuoluit, quamque breuitatis cauſſa *conditionem ſubſtitutionis* nominare liceat, vel adhuc pendet, vel iamiam purificata eſt. Poſteriori vero in caſu vel exſiſtit, vel deficit.

## §. V.

*Quid obtineat, ſi conditio ſubſtitutioni adhuc pendet?*

*Pendente conditione ſubſtitutionis ex ſubſtitutione directa nullum ius hereditarium inſubſtitutum redundat, ſed exſiſtentia conditionis exſpectanda eſt.* Pendente enim conditione, ſub qua quis heres ſcriptus eſt, nullum ius hereditarium in ſcriptum ſub conditione heredem redundat, ſed exſpectanda exſiſtentia conditionis. (per. vulg. iur. pr.) Sed ſubſtitutio directa inuoluit heredis inſtitutionem ſub conditione factam (§. 4.) Pendente igitur conditione ſubſtitutionis nullum ius hereditarium in ſubſtitutum redundat,

dat, ſed exſpectanda conditionis exſiſtentia. *Quamdiu* igitur *in ſubſtitutione vulgari hereditatem adhuc adire poteſt inſtitutus, in ſubſtitutione pupillari vero pupillus adhuc inter ſuperſtites, in quaſi pupillari autem mente captus animam nondum efflauerit, tamdiu conditionis ſubſtitutionis exſiſtentiam adhuc exſpectare debet ſubſtitutus.*

Quum tamen conditio ſubſtitutionis ex earum numero non ſit, quæ non niſi morte honorati exſiſtunt; ſubſtitutus pendente ea, præſtita cautione, bonorum poſſeſſionem ſecundum tabulas vsque dum conditio purificata fuerit, impetrare integrum eſt, ſi inſtiturus ob potius ius res hereditarias non tenet, aut num in ſuam poſſeſſionem redigeret, anceps hæret. *l. 6. ff. de bon. poſſ. ſec. tab. l. 12. ff. qui ſatisd. cog.*

## §. VI.

*Si conditio ſubſtitutionis exſiſtit, ius hereditarium in directe ſubſtitutum deuoluitur.* Si conditio ſuſpenſiua, ſub qua quis heres inſtitutus eſt exſiſtit, ius hereditarium in heredem ſub conditione ſcriptum deuoluitur. (per vulg. pr. iur.) Sed ſubſtitutio directa inuoluit conditionem ſubſtitutionis (§. 4), quæ ſuſpenſiua eſt (§. 2.) atque exſiſtit (per hyp.). Quare ſi conditio ſubſtitutionis exſiſtit in ſubſtitutione directa, ius hereditarium in ſubſtitutnm deuoluitur. *Si* igitur *in ſubſtitutione vulgari heres inſtitutus aut hereditatem repudiauit, aut adire amplius non poſſit: in ſubſtitutione pupillari vero & quaſi pupillari inſtitutus in ſtatu, quo inteſtabilis, morte occubuit; ius hereditarium in ſubſtitutum deuoluitur.* *Quid ſi exſiſtit?*

B 2 Confer

Confer *l. 29. ff. de vulg. & pup. ſubſt. l. 6. C. de inſt. & ſubſt. l. un. §. 13. C. de cad. toll.* Ponamus autem teſtatorem plures ſubſtitutionum directarum gradus feciſſe, v. c. Titius heres eſto, ſi Titius heres non erit, Sempronius heres eſto, ſi nec Sempronius heres erit, Meuius heres eſto, conditionem ſubſtitutionis in quolibet gradu exſiſtere debere, cuilibet vel me non monente obuium eſt. Si igitur in Meuium ius hereditarium deuolui debet, non ſufficit Titium heredem non eſſe, verum Sempronius deficere quoque debebit. Perinde autem eſt vtrum conditio ſubſtitutionis ita exſiſtat, vt ne quidem ſubſtituto hereditas deferatur, nec. Recte enim erroris eos arguit MERILLIVS *P. I. L. VIII. c. IX.* quibus primus ſubſtitutionis caſus i. e. caſus ſubſtitutionis vulgaris non eſt niſi caſus delatæ & non adquiſitæ hereditatis. Optimo enim iure ſubſtitutus adit hereditatem, licet inſtitutus v. c ante mortem teſtatoris exſpirauerit.*l.un §. pro ſecundo. C. de cad.toll.* Recte quoque idem ille eos in ordinem cogit, qui caſum ſubſtitutionis ſecundum perhibent caſum delatæ & adquiſitæ hereditatis. Potuit enim pupillus exheres ſcribi, & nihilominus ei ſubſtitui.

## §. VII.

Quum igitur directe ſubſtitutus heres in poteſtate dominica tempore mortis non conſtitutus, qua ſubſtitutus ſemper voluntarius heres ſit *l. un. §. 13. c. de cad.toll. conditione ſubſtitutionis exſiſtente hereditatem ex ſubſtitutione delatam aditione demum adquirere tenetur ſubſtitutus non heres neceſſarius.*

Vide *l. 9. de ſuis & leg. hered.* & *l.un. §.13.C. de caduc. toll. l. 7. §. 13. de minor.*

§. VIII.

*Quid, ſi deficiat?*

*Deficiente conditione ſubſtitutionis directæ ſubſtitutio directa euaneſcit.* Deficiente enim conditione caſuali, ſub qua, quis heres ſcriptus eſt, heredis inſtitutio omni ſuo effectu deſtituitur (per. vulg. iur. pr.) Sed ſubſtitutio directa eſt heredis inſtitutio ſub conditione caſuali facta (§. 2. & 4.) Conditio autem hæc deficit. (per hyp.) Quare ſubſtitutio omnis directa euaneſcit. *Si* igitur *in ſubſtitutione inſtitutus heres hereditatem adiit, in pupillari vero pupillus pubertatem adeptus, aut, ſubſtitutione in citeriorem diem facta, tempus ſubſtitutionis elapſum, in quaſi pupillari vero inſtitutus reſipuit; ſubſtitutio in fumum abit.*

Vide ſis *l. 5. l. 9. C. de imp. & al. ſubſt. l. 14. l. 21. ff. de vulg. & pup. ſubſt.* Sed vexatiſſima inter DD. eſt quæſtio, ſi inſtitutus ipſe quidem hereditate potiri non potuit, ex eorum tamen numero eſt, qui hereditam etiam non aditam in ſuos nihilominus heredes transmittere poſſunt, vtrum conditio ſubſtitutionis extitiſſe an defeciſſe dicenda ſit, adeoque vtrum transmiſſarii, an ſubſtituti potior ratio habenda? Non incogniti iuris eſt 1) heredem ſuum antequam bonis ſeſe immiſcuerit, nihilominus hereditatem ad ſuos heredes transmittere poſſe *l. 8. C. de ſuis & leg. hered.* 2) Liberos non ſuos ipſorum deſcendentes iuris hereditatem, quam non repudiatam adire tamen impediti, adquirendi participes reddere ex conſtitutione THEODOSII *l. un. C. de his. qui ante apert. tab.* 3) heredem ſcriptum intra deliberandi ſpatium defunctum ius hereditatem adeundi intra reſiduum temporis ad quoscunque hetedes ipſorum transmittere. *l. 19. C. de iure deliber.* 4) heredem heredis propter iuſtum impedimentum hereditatem non adeuntis ex perſona defuncti reſtitutionem in integrum poſſe impetrare. *l. 20. pr. de adqu. vel omitt. hered.* Sed

ſubſtituti potior, quam quidem heredum inſtituti ratio videtur. *Primum* enim caſum ſi adcuratiori mentis trutina examinemus, ſuum heredem, ſi ipſi ſubſtituitur, in caſum, ſi heres non erit inheredem voluntarium euadere a vero non abludit. Vulgaris enim ſubſtitutio ſub conditione, ſi inſtitutus heres non erit, facta caſum & noluntatis & voluntatis ſub ſe comprehendit. (ſchol. ad §. 2.) Teſtator igitur diſponens: filius meus heres eſto, ſi heres eſſe nolit, Sempronius heres eſto, diſpoſuiſſe cenſetur: filius meus heres eſto, ſi velit, ſin nolit, Sempronius heres eſto. Sed ſi ſuus heres ſub conditione poteſtatiua aut; ſi volet, heres ſcriptus, ex neceſſario iam voluntarius heres eſt. *l. 69. l. 86. de her. inſt. l. 16. de liber. & poſth. l. 12. de cond. inſt.* Iam momentnm cauſſæ in eo verſatur, num ſuus heres adeo ſuus eſſe deſierit, vt ne ipſo quidem iure hereditatem adquiſiuiſſe amplius dici poſſet, ſeu, vt cum DD. loquar, num omne ius ſuitatis ſublatum ſit? Maxime, quum in perſona ſui heredis duas haſce qualitates, ſuum eſſe & neceſſarium eſſe, probe diſtinguendas. eſſe a quibusdam inculcatum animaduertimus. Verum ne urgeam, qualitates eiusmodi, ſi originem reſpicimus, indiuulſo nexu cohærere, ex legibus citatis modo obuerto *l. 86. de her. inſt.* Negat ibidem MAECIANVS ſuum heredem ſub conditione, *ſi voluerit*, inſtitutum ab hereditate ſeſe poſſe iam abſtinere, ſubductis rationibus, quod non neceſſarius, ſed ſua ſponte heres extiterit. Certe ſuus hic, qui ponitur, heres aut voluntatem ſuam, quod heres eſſe velit, declarauit, aut non. Poſteriori in caſu ſi facultas abſtinendi negatur, aut ideo negatur, quod neceſſario heres eſſe debeat, aut ipſo iure heres non fuerit. Prius ſatis eſt abſurdum. Quare ipſo iure non fuit heres, fuitque declaratione voluntatis opus ipſaque aditione *l. 2. §. 1. 4. de vulg. & pup. ſubſt.* Neminem enim ab hereditate ſeſe abſtinere dicimus, niſi qui iura heredi-

hereditaria (obiectiue ſpectata) eo animo non exercet, ut hereditatem in noſtro caſu ipſo iure adquiſitam derelinquat. Hereditatem igitur, a qua ſeſe abſtinere non poteſt, aut iam adiit, aut non. Poſteriori in caſu, quum tamen non ſit neceſſarius heres, repudiare tenetur ſi eam nolit adire. Sed quis eſt, qui hæc omnia & ius ſuitatis adhuc ſaluum in vno ſtomacho poſſit digerere? Id certum eſt, ſubſtitutum vulgariter ſuo heredi impuberi poſt mortem patris intra annos pubertatis mortui præferri heredibus impuberis legitimis. Quum enim ſubſtitutio vulgaris hoc in caſu comprehenderit pupillarem (vide infra), legitimi pupilli heredes a ſubſtituto ſine dubio excluduntur. Quamuis autem ratio hæc, ut ſuo heredi ſubſtitutum heredibus eius legitimis præferri, ſi inſtitutus ipſe hereditate non potiatur, in genere adſeramus non ſufficiat, tantum tamen ſcrupulum iniecit HVBERO *Præl. ad ff. t. de vulg. & pup. ſubſt. n. 3.* vt caſum, quo heredes propter transmiſſionem hereditatis etiamſi non aditæ potiores ſunt ſubſtituto, in heredes non ſuos hereditatem ad liberos transmittentes ſeu ad ſecundum, quem adduximus, caſum tranſcribere nullus dubitarit. Sed aduerſum tenere videtur *l. un. §. 13. C. de cad. toll.* ubi FLAVIVS noſter: *Quum autem in inquit, ſuperiori parte legis non aditam hereditatem minime, niſi quibusdam perſonis ad heredes defuncti transmitti diposuimus: neceſſe eſt, ſi quis ſolidam hereditatem non adierit, hanc ſiquidem habeat ſubſtitutum, ad eum, ſi voluerit, & potuerit, peruenire. Quodſi hoc nonſit; vel ab inteſtato ſucceſſores eam ſuſcipiant: vel ſi nulli ſunt, vel adcipere nolint, vel aliquo modo non capiant: tunc ad noſtrum ærarium deuoluatur.* Id inde ex natura propoſitiorum exceptiuarum manifeſtum videtur, quod, ſi quidem adſint, qui hereditatem etiamſi non aditam ad heredes ipſorum transmittere poſſunt, neutiquam ſubſtituto locus concedatur. Verum enim vero cederem argumento tam ſpecioſo, ſi

exceptio

Digitized by Google

exceptio in ipſa diſpoſitionis parte obuia eſſet, adeoque in conſequenti deprehenderetur. Quum autem non niſi in antecedenti occurrat, cuius tamen ſtatim ea non eſt indoles, vt a negato antecedenti ad negandum conſequens inferatur; argumentum iſtud, licet aliis, nobis tamen ſatis non facit. Proprio iudicio pendere malumus, quam cœco impetu aliorum ſaliuam lingere. Interim in ipſis diſputationibus coram inſtituendis omnem rem explicatiorem reddere forſan licebit. Diſſentientes alias adhuc adferunt rationes quas vide apud STRVVIVM *Ex. 33. th. 15. & 17.* & VINNIVM *Com. ad pr. I. de vulg. ſubſt. n. 5.* Quamuis autem VINNIVS l. c. ius ſuitatis per ſubſtitutionem ideo ſublatum non eſſe exiſtimet, quod alioquin nec in pupillari ſubſtitutione expreſſa unquam ineſſe poſſit vulgaris, nec in vulgari pupillaris; ſubleſtæ tamen fidei, quo vtitur, argumentum eſt, immo *l. c. n. 6.* tela ſubminiſtrat in proprium ipſius iugulum defigenda. *Secundum* vero caſum quod attinet, ſi liberi non ſui ante debitum naturæ ~~reddiderunt, quam hereditatem delatam~~ (ſi enim, delata non eſt, per ſe clarum) adire potuerint, ſubſtituto locum eſſe fidentius adſerimus. Heredem enim defunctum non fuiſſe, pro comperto eſt *l. 3. C. de iure deliber.* Sed ſi heres non factus eſt, ſubſtitutum eſſe heredem voluit teſtator. Conditionem ſubſtitutionis exſiſtere, adeoque ſubſtituto cedere debere heredes inſtituti deficientis, in aprico eſt. Neque obſtat *cit. l. un. §. 13. C. de cad. toll.* Vide enim quæ in eodem hoc ſcholio de eadem in medium protulimus. Diſſentit STRVVIVS *l. c. th. 17.* ſuumque ſententiam communi DD. calculo adprobatam perhibet. Quod per nos licebit. Non enim communem DD. calculum moramur. Id tamen vitio damus STRVVIO, quod ſequentem in modum rationes ſuas ſubduxerit: *Neque enim exſtat caſus, in quem prouiſio hominis ſeu voluntas teſtatoris concepta; quia non poteſt*

*poteſt dici noluiſſe eſſe heres ſeu repudiaſſe hereditatem, qui ius adeundi ſaluum adhuc transmittit ad heredes* Quum enim teſtator vulgariter ſubſtituerit, num conditionem ſubſtitutionis exſiſtere negemus, quod caſum noluntatis negauerimus? quum & caſum impotentiæ, qui hic deprehenditur, noſter debuerit adtendere. In *tertio* caſu pro ſubſtituto contra transmiſſarium, quem vocant, Iuſtinianeum easdem, quas in ſecundo caſu, ſubducere poſſumus rationes. Certiſſimum enim eſt heredem intra deliberandi ſpatium defunctum heredem non fuiſſe, adeoque conditionem ſubſtitutionis extitiſſe. Sed iterum diſſidet a nobis STRVVIVS *l. c. th. 17. n. 3.* ſuamque pariter communiter receptam laudat ſententiam. Argumento vtitur petito 1) ex *l. un. §. 13. C. de cad. toll.* de quo tamen idem, quod ad primum caſum, & hic ſtatuendum 2) ex *l. 3. C. de iur. delib.* in qua tamen caſus tractatur, quo ſuus heres hereditatem in filium ipſius transmittit, excludentem ideo fratrem defuncti, alieniſſimus certe ab hac quæſtione. Subiicit 3) rationem: *quod heres ille inſtitutus nec dici poſſit non potuiſſe eſſe heres, quippe qui fuit capax: nec dici poſſit noluiſſe ſeu repudiaſſe hereditatem, qui ius adeundi ad heredes legitime transmittit.* Verum ſi etiam poſterius STRVVIO concederetur, quoad prius tamen non immerito redarguitur. Dum viueret enim, fuit capax adquirendæ hereditatis, concedo. Sed dum vita functus eſt, antequam hereditatem adierit, fieri ſane amplius non poteſt, ut ipſe adhuc dum adeat atque adquirat. Caſum igitur impotentiæ extitiſſe fruſtra negatur. Eundem cum STRVVIO errorem errat THOMASVS *Not. ad* HVBER *Præl. t. de vulg. & pupill. ſubſt. n. 5.* ubi: *nec*, inquit, *dici poteſt, quod non adierit, aut repudiauerit, qui ius deliberandi ad heredes transmittit.* VINNIVS vero, qui in duobus prioribus caſibus aduerſus nos fecit, in hoc

tamen caſu a noſtris partibus ſtat *l. c. ad §. vlt. n. 2.* *Quartus* denique caſus minus adhuc negotii faceſſit. Quum enim defunctus reuera heres factus non fuerit, conditio ſubſtitutionis vtique exſiſtit. Si autem heredes inſtituti beneficio reſtitutionis in integrum hereditatem ſubſtituto præriperent, certe reſtitutio in integrum teſtatori heredes obtruderet, quos an præ ſubſtituto maluerit, merito ſubſiſtimus. Generatim enim quoad omnes caſus adductos heredes inſtituti deficientis a lege non abſolute diſponenti, ſed ſicubi prouiſio hominis, hic voluntas teſtatoris deficit, vocati videntur, vide VINNIVM *l. c.* Quam tamen, quum ſubſtitutio a teſtatore facta ſit, eo minus negare auſim, quo certius eſt, teſtatorem magis præſumi amare ſubſtitutum, quam quidem incertos ſubinde heredis inſtituti heredes. Sed prolixior huiusce multis ambagibus innodatæ rei tractatio a ſcopo aliena eſt.

## §. IX.

*An ſubſtitutus admittatur ſi inſtitutus contra aditionem reſtitutus?*

Quum igitur reſtitutio in integrum rem reducat in priſtinum ſtatum, adeo vt per conſequentiam effectus eius in tertium redundet; *ſi minor inſtitutus heres contra aditionem hereditatis in integrum reſtitutus, vulgariter ſubſtitutus hereditatem ex ſubſtitutione adire non prohibetur.* (§. 8)

Nimirum quum, reſtitutione in integrum a minori contra aditionem impetrata, minor reuera poſt reſtitutionem heres non ſit; conditio certe ſubſtitutionis menti teſtatoris conuenienter vtique exſiſtit. Quare non immerito actiones ſubſtituto a prætore conceſſas, & vtiles quidem VLPIANVS refert in *l. 2. §. 3. de vulg. & pup. ſubſt. l. 7. §. 10. de minor.* Forſan ex ea ratione, quod conditio ſubſtitutionis poſt aditionem hereditatis ipſo iure validam

lidam ante reſtitutionem prorſus defeciſſe atque poſt reſtitutionem in integrum extitiſſe videatur beneficio reſtitutionis quoad tertium in hoc caſu proficuo. Sed & hic diſſentiunt, quod ſolent, DD. Verum in viam eos reduxit STRVVIVS *Ex 33. th. 17. n. 4.*

## §. X.

*Si in ſubſtitutione directa ſubſtitutus ante exſiſtentem conditionem ſubſtitutionis mortuus, ſubſtitutio euaneſcit, nec ad heredes ſubſtituti tranſit.* Subſtitutio directa inuoluit heredis inſtitutionem, cuius conditio teſtamento extrinſecus adiecta (§. 4.) & caſualis eſt (§. 2.) Sed euaneſcit heredis inſtitutio, ſi ſcriptus heres ante exſiſtentem conditionem caſualem teſtamento extrinſecus adiectam defunctus *l. un. §. 7. C. de cad. toll. l. 4. pr. ff. quand. dies leg.* ideoque hereditas heredi non delata in eius heredes non transmittitur. Si igitur ſubſtitutus ante exſiſtentem conditionem ſubſtitutionis defunctus, ſubſtitutio euaneſcit. Quare *ſi antequam in ſubſtitutione vulgari inſtitutus inhabilis redditus, aut repudiauerit, in ſubſtitutione pupillari pupillus pubertatis annos atque in quaſi pupillari mente captus ceu inteſtabilis deceſſerint, ſubſtitutus iam exſpirauit, ſubſtitutio vulgaris, pupillaris & quaſi pupillaris euaneſcunt.*

*Subſtitutio euaneſcit, ſi ante exſiſtentem conditionem ſubſtitutionis ſubſtitutus defunctus.*

Curatius propoſitionem determinatam exiſtimo; ac vulgo fieri ſolet, dum ſubſtitutum ante inſtitutum mortuum nihil ad ſuos heredes transmittere adſerunt.

## §. XI.

*Sub ſubſtitutione pupillari expreſſa vulgaris intelligitur & contra.*

*Sub ſubſtitutione pupillari expreſſa filio familias impuberi heredi inſtituto facta, ſi de alia ſubſtituentis voluntate non conſtat, ſubſtitutio vulgaris quantumuis non expreſſa, tamen ſubintelligitur, & contra.* Si enim ſubſtitutio pupillaris facta pupillo non exheredato, ſubſtitutus non modo vocatus ad hereditatem, quam pupillus ſubſtituenti adceptam tulit, verum etiam ad reliqua pupilli bona (§. 2.). Sin vulgaris ſubſtitutio facta, vi eius ſubſtitutus nonniſi ad hereditatem ſubſtituentis vocatur (§. cit.) Quum igitur priori in caſu duas hereditates ſubſtituto deſtinauerit, vnam quoque ſuam ipſius ſcilicet hereditatem ipſi, ſi pupillus heres non fuerit, delatam velle non poteſt non præſumi. Quum igitur eiusmodi heredis inſtitutio vulgaris ſit (§. cit.), præſumtio autem hic cedat veritati; ſub ſubſtitutione pupillari pupillo heredi inſtituto facta, ſi de alia ſubſtituentis voluntate non conſtat, ſubſtitutio vulgaris ſubintelligitur.

Alterum theorematis membrum inde adparet, quod ſubſtituens hereditatem ſuam a pupillo adquiſitam heredibus pupillo intra annos pubertatis mortuo ab inteſtato ſucceſſuris relinquere voluiſſe non præſumatur, quum alioquin eos ſine dubio ſubſtituiſſet.

Vide ſis *l. 4. pr. ſ. 2. ff. de vulg. & pupill. ſubſt. l. 4. C. de impub. et al. ſubſt.* Quoad primam propoſitionem & ratione & legibus reclamantibus contra ſentiunt FABER *Dec. 32. Er. 9. & 10.* POLIT. *de ſubſt. pupill. quaſt. 8. n. 39.* Quum præſumtio hæc ſimul ac de contraria voluntate con-

conſtat, in auras abeat; parum certe refert, vtrum contraria voluntas in ipſo teſtamento v. c. alium expreſſa ſubſtitutione exitum non habente, ſubſtituendo, an extra teſtamentum forſan coram teſtibus, non ſeptem abſciſſe, qui error quorundam eſt, ſed duobus quoque ſufficientibus declarata fuerit. Ex facili autem quæſtioni ſatis fit, an admittatur poſthumo ſubſtitutus, ſi poſtea nullus poſtmus natus ventilatæ inter ICtos longe olim celeberrimus L. CRASSVM, pro ſubſtituto contra heredes legitimos ſtatuentem, & Q. MVTIVM SCAEVOLAM, pro heredibus legitimis contra ſubſtitutum diſputantem. Sed litem quoque dederunt ſecundum CRASSVM Imperatores MARCVS & SEVERVS.

## §. XII.

*Si qua ſubſtitutio vlteriori gradu facta, vulgariter ſubſtitutus ſubſtituto ſubſtitutus quoque cenſetur inſtituto.* Si enim ſubſtitutio facta, inſtituti hereditatis adquiſitio determinat adquiſitionem hereditatis ſubſtituti (§. 1.). Cui ſi denuo vulgariter ſubſtitutis quis eſt, primi ſubſtituti adquiſitio iterum determinat adquiſitionem ſubſtituti ſecundi (§. 1. & 2.). Verum enim vero determinans determinantis determinat quoque determinatum (per pr. phil. prim.). Quare inſtituti primi adquiſitio ſubſtituti ſecundi adquiſitionem determinat. Cuius quidem generis inſtitutio quum ſit ſubſtitutio (§. 1.); in ſubſtitutione in vlteriori gradu facta vulgariter ſubſtitutus ſubſtituto ſubſtitutus quoque cenſetur inſtituto.

*Subſtitutus ſubſtituto cenſetur quoque ſubſtitutus inſtituto.*

Celebratiſſima in iure eſt regula: *ſubſtitutus ſubſtituto intelligitur quoque ſubſtitutus inſtituto*, quam ſine diſtin-

ctione, in primis, vtrum ſubſtitutus prior ante inſtitutum, an poſt deceſſerit, valere reſcripſerunt SEVERVS & ANTONINVS §. *6. J. de ſubſt. vulg.* vide *l. 27. l. 41. pr. de vulg. & pupill. ſubſt.* Vtrum autem recte eandem ad vulgarem ſubſtitutionem reſtrinxerimus, videndum eſt. Si ex conceptu ſubſtitutionis, quem euolutum dedimus, res iudicanda eſt, ſane nil quicquam ad pupillarem ſubſtitutionem pertinet. Ponas teſtatorem diſpoſuiſſe: *Filii mei impuberes Titius & Mæuius heredes ſunto. Si Titius heres non erit, Mæuius heres eſto. Si Mæuius intra annos pubertatis deceſſerit, Sempronius heres eſto*, aut: *Filii mei Titius & Mæuius heredes ſunto. Si Titius intra annos pubertatis deceſſerit, Mæuius heres eſto. Sique Mæuius intra annos pubertatis deceſſerit, Sempronius heres eſto.* Certe Sempronius in neutro caſu qua pupillariter Titio ſubſtitutus admitti poteſt. Sempronius nimirum ex ſubſtitutione hac qua pupillari Mæuio, ſi heres fuit, at intra pubertatis annos mortuus, ſuccedendi iure gaudet, atque vtrum Titius portionem ſuam iam adquiſiuerit, nec ne, intra annos pubertatis deceſſerit, nec ne, prorſus nihil moratur. Quatenus itaque pupillariter ſubſtitutus eſt Mæuio, ſubſtitutus non cenſetur Titio (§. 1.). Atque ſic in noſtras partes adcipimus, SCAEVOLAM *l. 47. ff. de vulg. & pup. ſubſt.* vbi: *Qui habebat filium & filiam impuberes, inſtituto filio herede, filiam exheredauit & ſi filius intra pubertatem deceſſiſſet, filiam eidem ſubſtituit, ſed filiæ, ſi antequam nuberet, deceſſiſſet, vxorem ſuam, item ſororem ſuam ſubſtituit: quæro quum filia impubes prior deceſſerit, deinde frater eius impubes, an filii hereditas ad vxorem & ſororem teſtatoris iure ſubſtitutionis pertineat? reſpondi ſecundum ea, quæ proponerentur non pertinere.* In explicanda hac SCAEVOLAE ſententia mire inter ſe diſſentiunt DD. Sunt qui cum ACCVRSIO ideo hereditatem filii ad ſubſtitutum non pertinere

nere exiſtimant, quoniam in caſu propoſito ſecunda ſubſtitutio iam exſtincta eſt pubertate filiæ, neque itaque legendum eſſe, *quum filia impubes*, ſed: *quum filia* PVBES *prior deceſſerit &c.* Sed ſanctiores nobis ſunt leges, quam vt ad easdem ſecandas ac vrendas tam faciles nos præberemus, atque in necem earum cum ACCVRSIO conſpiraremus, maxime, quum parum alioquin in receſſu haberet reſponſio, qua ſibi placet JCtus. Ipſe VINNIVS *in Com. ad §. 3. J. d. t.* vtrum compoſitorum ſocordiæ adſcriberet, quod reſponſum SCAEVOLAE in pandectas retulerint, quum reſcripto imperatorum SEVERI & ANTONINI diſtinctio illa, qua SCAEVOLA vtitur, ſublata eſſet, an cum VIGLIO imperatorum reſcriptum ad duas partes vnius hereditatis reſtringat, SCAEVOLAMque de duabus hereditatibus adcipiat, in quibus vetus diſtinctio adhuc obtineret, vtrum prior ſubſtitutus ante, an poſt inſtitutum deceſſerit. Sed parum, puto, diſtinctionem iſtam in reſponſionem JCti influere. Ponas enim filiam poſt filium deceſſiſſe intra tamen pubertatis annos, aut filia hereditatem filii adiit, aut non. Priori caſu ſubſtitutus hereditatem filii adcipit, non quatenus filii eſt, atque quoniam & ei ſuſtitutus habendus eſt, ſed quatenus ad hereditatem filiæ iam pertinet. Poſteriori caſu ſubſtitutum filiæ filii hereditatem poſſe adire ex ſubſtitutione ſua, absque probatione non auſim aſſerere. Sed acu rem tetigiſſe ſibi videtur SCHAVMBVRGIVS *in conſt. omiſſ. manip. 2. obſ. 10.* vbi: *ſed me quidem iudice*, inquit, *tale quid ex dicta lege vix deſumi poteſt, vt deciſio* SEVERI *in pupillari ſubſtitutione locum nunquam habeat, ſpecialis eſt caſus, quem* SCAEVOLA *proponit, ſpecialis quoque deciſio, quam addit, quod verba: ſecundum ea, quæ proponerentur, ſatis euincunt, nec credo vltra caſum deciſionem eſſe extendendam. Id nimirum ſpeciale eſt, quod filia filio ſubſtituta non fuerit eius coheres, ſed potius exheredata. Quum vero filia*

*illa*

*illa ſolum ſubſtituta diem obiret ſupremum ante heredem inſtitutum, ipſa hereditas nulla ratione ad eam erat transmiſſa, neque iure inſtitutionis, quia heres non erat, neque iura ſubſtitutionis quia ante inſtitutum moriebatur, & ideo filia eandem hereditatem ad reliquos ſubſtitutos transmittere non poterat. Quamque hi ſubſtituti ius adquirendi hereditatem, non niſi ex iure filiæ, cui ſubſtituti erant haberent, ius vero filiæ cum ipſa eius morte ſtatim extingueretur & ipſa earum ſubſtitutio non poterat non ſimul eſſe extincta ea ratione, ut nec filii, cui filia ſubſtituta erat, cepere hereditatem. Quis vero non videt aliam obtinere debuiſſe ſententiam, ſi filia poſt filium deceſſiſſet. Et quis negabit eos, qui filiæ ſubſtituti erant, ſine dubio adquiſiuiſſe & filii & filiæ hereditatem, ſi filia facta fuiſſet cohæres, & deinde filio ſimul eſſet ſubſtituta, licet etiam ante filium diem obiiſſet ſupremum, quum eadem hic & in vulgari ſubſtitutione ſit ratio, quod teſtator magis dilexiſſe videatur heredes ſubſtitutos, quam heredes ab inteſtato.* Verum an reſtringendo penitus ad caſum exheredatæ filiæ cauſſam NOSTER extricauerit, dubito. Sit enim coheres inſtituta & filio ſubſtituta pupillariter. Sane in caſu propoſito, quum antequam conditio ſubſtitutionis pupillaris extitiſſet, mortua fuerit, ex iure ſubſtitutionis hereditate filii non potitur (§. 10.): neque iure inſtitutionis, in ſua enim hereditatis portione ſaltim eſt inſtituta. Neceſt, quod ius aliquod adcreſcendi improprie tale, cuius mentio iniicitur in *l. 59. ff. de adqu. vel omitt. her.* obuertatur. Non enim tum filiæ ſubſtitutus iure ſubſtitutionis ad filii hereditatem perueniret. Quum igitur ſubſtitutum iure filiæ niti SCHAVMBVRGIVS ſibi perſuaſum habeat. Qui fieri poteſt, vt eius ex principiis hereditas filii iure ſubſtitutionis ad ſubſtitutum filiæ transmittatur. Sit inſuper, quod filia poſt filium deceſſerit, aut adiit hereditatem, aut

Digitized by Google

aut non. Poſteriori in caſu filia heres non eſt ex inſtitutione (vide modo dicta), neque ex ſubſtitutione, quum ante aditam hereditatem exſpirauerit. Sed iure tamen filiæ ſubſtitutum idem ille niti vult. Priori vero caſu ſanum illi deficeret ſinciput, ſi ideo hereditatem filii ſubſtitutum adcepiſſe ſomniaret, quoniam ipſi filio pupillariter quoque ſubſtitutus haberi debeat. Sed ſuo hac in re quemlibet ſenſu abundare ex facili patimur.

## §. XIII.

Quum, ſi de contraria voluntate ſubſtituentis non conſtat, ſub ſubſtitutione pupillari ſubſtitutio vulgaris etiam non expreſſa tamen ſubintelligatur & contra (§. 11.); ſubſtitutio recte diſpeſcitur in expreſſam atque tacitam. Eſt enim vel ita comparata, vt quamuis nominatim indicata non ſit, ſub alia tamen, quæ indicata eſt, ſubintelligatur, vel non. Priori caſu *tacita*, poſteriori vero *expreſſa* dicitur. *Si igitur de alia mente teſtatoris non conſtat, atque pupillaris ſubſtitutio ſolum expreſſa; ſubſtitutio vulgaris tacita eſt: ſin ſubſtitutu vulgaris expreſſa ſolum eſt; pupillaris ſubſtitutio taita eſt.* *Subſtitutio eſt vel expreſſa vel tacita.*

## §. XIV.

Cum ſubſtitutione tacita neutiquam confundenda eſt compendioſa ſubſtitutio. Subſtitutio nimirum vel ita comparata, vt non tam per ſubſtitutionem in genere, ſed per alia eiusmodi verba expreſſa ſit, quæ plures ſubſtitutionum ſpecies ſub ſe comprehendunt, vel non. Priori caſu ſubſtitutio *compendioſa* ſeu *breuilo-* *Quid compendioſa?*

*qua* audit. Quum itaque ſubſtitutio tacita ſaltim ſub alia ſubſtitutione, quæ expreſſa eſt, ſubintelligatur (§. 13.), ipſaque adeo expreſſa non ſit, diſcrimen ſubſtitutionem compendioſam inter & tacitam niſi talpa cœcior nemo non videt.

Vide ſis *l. 8. C. de impub. & aliis ſubſt.* Sic compendioſæ ſubſtitutiones exemplum eſt, ſi teſtator diſpoſuit: filius meus heres eſto, ſi filius meus quacunque ratione deceſſerit, Sempronius heres eſto. Oddvs *de compend. ſubſt. p. 4. qu. 1.* Quibusdam tamen DD. compendioſam iam eſſe ſubſtitutionem, quæ absque verborum ſyrmate ſit, ſeu cum compendio verborum, inficias nos quidem non iuerimus.

## §. XV.

*Subſtitutio reciproca.*

Quum in arbitrio ſubſtituentis ſit, quem inter ſubſtitutos collocare velit (§. 3.); nihil quoque impedit, quo minus ipſos inſtitutos inſtitutis ſubſtituat. Si nimirum ſubſtitutionem ponimus, ſubſtitutus adſit, neceſſe eſt. (§. 1.) Sed ſubſtitutus hic vel eſt coheres inſtituti, vel non. Priori in caſu ſubſtitutio in latiori ſenſu *ſubſtitutio reciproca* ſeu *mutua* dicitur. Sed vel non vnus modo coheredum inſtitutorum alteri, ſed alter quoque huic ſubſtitutus eſt, ſeu coheredes ſibi inuicem ſubſtituti ſunt, vel non. Illo in caſu ſubſtitutio *ſtricte* dicitur *mutua.* Mutua in hoc ſtrictiori ſenſu vel vtriusque ſubſtitutionem ponit eandem, vel diuerſam. Priorem ſubſtitutonem mutuam *vniformem*, poſteriorem vero *difformem* nominare liceat.

Vide *l. 4. l. 5. l. 9. l. 23. l. 24. l. 45. ff. de vulg. & pup. ſubſt. l. 24. l. 37. §. 1. ff. de her. inſt. l. 23. ff. ad SCt. Trebell. l. 6. C. eod. §. 12. I. de vulg. ſubſt. l. 1. C. de imp. & al.*

*& al. ſubſt.* Sic formula ſubſtitutionis reciprocæ eſt: *Titius & Sempronius heredes ſunto, ſi Titius heres non erit, Sempronius heres eſto.* Mutuæ vero in ſpecie talis & vniformis quidem: *Titius & Sempronius heredes ſunto, ſi Titius heres non erit, Sempronius heres eſto, & ſi Sempronius heres non erit, Titius heres eſto, ſeu Titius & Sempronius heredes ſunto, eosdemque ſibi inuicem ſubſtituo.* Difformis autem mutuæ ſubſtitutionis exemplum eſt: *Titius & filius meus Sempronius heredes ſunto, ſi Titius heres non erit, Sempronius heres eſto. Sin Sempronius heres quidem, ſed intra annos pubertatis deceſſerit, Titius heres eſto.* Quamuis autem difformis mutua ſubſtitutio legibus ſatis fundata ſit, id tamen non diffitemur, quod vniformis ſubſtitutio in dubio præſumatur. Confer *l. 4. §. 2. l. 45. de vulg. & pupill. ſubſt.* Sed negant DD. tantum, quod ſciam, non omnes, ſubſtitutionem reciprocam peculiarem ſubſtitutionis eſſe ſpeciem, potius non niſi adiectionem quandam ſubſtitutionis eſſe atque ab ipſo ſubſtitutione verborum ſaltim figura differre monent, vid. TRENTACINQ. *de ſubſtit. p. 1. c. 3.* RIPA *ad l. 45. ff. de vulg. & pup. ſubſt.* HVBER *præl. ad ff. t. de vulg. ſubſt. n. 1.* ſeu vt alii apud INTRIGLIOL. *de ſubſt. Cent. l. qu. 58.* mentem ſuam explanant, ſubſtitutionem reciprocam non eſſe ſpeciem ſubſtitutionis quoad effectum, ſed quoad formam. Ad viuum refecaret alius eiusmodi DD. viſiones, eosdemque logica & acriori cenſura in ordinem cogeret. Sed nos id non agimus, quum perſuaſum nobis habeamus, DD. non innuere, niſi ſubſtitutionem eſſe ſpeciem ſubſtitutionis vulgari & pupillari ſaltim non oppoſitam. Sicque adcipiendus eſt MODESTINVS in *l. 4. §. 1. de vulg. & pup. ſubſt.* ſubſtitutionem reciprocam tertium ſubſtitutionis genus vocans. Is tamen error quorundam notandus eſt, vi cuius ſubſtitutionem reciprocam atque com-

pendioſam ſeu breuiloquam ſynomina credunt, quum non tantum maxime differant, verum etiam non maior ſit ratio ſubſtitutionem reciprocam vocandi compendioſam, quam quamcunque aliam, quæ reciproca non eſt. Quum autem in ſubſtitutione reciproca inſtitutus heres & ſubſtitutus coheredes ſint, neceſſe ſit; ſubſtitutionem: *Titius mihi heres eſto, Sempronius filio meo, ſi intra pubertatis annos mortuus fuerit, heres eſto, ſi Sempronius heres non erit, Titius impuberi heres eſto*, conditione pupillaris ſubſtitutionis exſiſtente, nullam eſſe ſubſtitutionem reciprocam, citra pulueris iactum intelligitur.

## §. XVI.

*Subſtitutio reciproca vel directa vel indirecta, directa vel vulgaris vel pupillaris vel quaſi pupillaris.*

Subſtitutio reciproca eſt ſubſtitutio, in qua coheredes inſtituti ſubſtituti ſunt (§. 15.) ſed ſubſtitutio vel directa eſt, vel fideicommiſſaria (§. 2.) atque vtraque cadere poteſt in ſubſtitutionem reciprocam (§. 15) Quare ſubſtitutio reciproca vel *reciproca directa*, vel *fideicommiſſaria eſt.* Quumque ſubſtitutio directa iterum in ſubſtitutionem vulgarem, pupillarem ac quaſi pupillarem abeat (§. 2.), quarum neutra aliena eſt a reciproca ſubſtitutione (§. 15.); ſubſtitutio reciproca directa recte in *reciprocam vulgarem*, *reciprocam pupillarem* ac *quaſi pupillarem* diſpeſcitur.

Vide *l. 23. ff. ad SCt. Trebell. l. 6. C. eod. l. 4. §. 1. ff. de vulg. & pupill. ſubſt.* Sed ſi teſtator plures inſtituit heredes iisque, quominus hereditatem alienent, prohibuit, an fideicommiſſaria ſubſtitutio ſit? quærunt DD. Adfirmando ſimpliciter alii propter *l. 87. §. 2. de Leg. 2.* alii autem diſtinguendo reſpondent, vtrum filiis facta prohibitio, an vero extraneis. Hocque in caſu negant, quod in priori adfirmant. Vide TURIN. *de ſubſtit. C. VI. §. 3.*

§. *3.* Sed quum ſola prohibitione alienationis non inducatur fideicommiſſum, ſi non fuerit expreſſus, in cuius fauorem relictum, *l. 114. de Leg. 1. l. 38. §. 3. de Leg. 3.* expreſſa autem ſit perſona in caſu, quem tractat *cit. l. 87.* ſecundum neutrum lis danda eſt. Subſtitutio interim reciproca fideicommiſſaria parum hic nobis curæ eſt cordique, eiusque diuerſiſſimos a iure adcreſcendi effectus nemo non videt.

## §. XVII.

*In arbitrio ſubſtituentis eſt, vtrum omnes an aliquos coheredes ſubſtituere velit, & ad quasnam partes vocare. Quid in dubio obtineat.*

*In ſubſtitutione reciproca in arbitrio ſubſtituentis eſt, vtrum omnes coheredes ſibi inuicem ſubſtituere velit, an aliquos: vtrum in ſubſtitutione ad easdem partes eos vocare velit, ad quas in inſtitutione vocauit, nec ne: in dubio tamen in ſubſtitutione reciproca vulgari, eædem partes in ſubſtitutione cenſentur repetitæ, quæ in inſtitutione fuerunt.* Si qua enim ſubſtitutio obverſatur, in arbitrio ſubſtituentis eſt, quot ſubſtitutos ſibi velit ſcribere heredes (§. 3.). Sed ſubſtitutio reciproca ſpecies eſt ſubſtitutionis (§. 15.) atque reciproce ſubſtituti ſunt coheredes inſtituti (§. cit.) Quare in arbitrio reciproce ſubſtituentis eſt, vtrum omnes coheredes ſibi inuicem velit ſubſtituere, an aliquos. In omni ſubſtitutione, ſi plures inſtituti, in arbitrio ſubſtituentis eſt, quantam hereditatis partem ſubſtitutis adſcribere velit (§. 3.) Sed ſubſtitutio reciproca eſt ſpecies ſubſtitutionis (§. 15.) atque plures ſemper ſunt inſtituti (§. cit.) Quam ob rem merito in arbitrio reciproce ſubſtituentis eſt, vtrum coheredes in ſubſtitutione ad easdem partes vocare velit, ad quas eosdem in inſtitutione vocaverit, nec ne.

 Quum

Quum autem præſumtio ſit, teſtatorem ſubſtitutum in vulgari ſubſtitutione magis non dilexiſſe, quam quidem inſtitutum (Schol. ad §. 2.); in dubio in ſubſtitutione vulgari reciproca eadem in ſubſtitutione partes cenſentur repetitæ, quæ in inſtitutione fuerunt.

Confer. §. 2. *I. de vulg. ſubſt. l. 24. ff. de vulg. & pup. ſubſt. l. 1. C. de imp. & al. ſubſt.* Sed vltimam propoſitionem quod adtinet, ab ea excipiunt DD. non tantum, 1) ſi aliam voluntatem teſtator euidentiſſime expreſſerit, quæ tamen exceptio propter additam determinationem: in dubio, non procedit, verum etiam 2) ſi in ſubſtitutione nomina ſubſtitutorum expreſſa, propter *l. 24. ff. ad SCt. Treb.* & *l. 124. de Leg. 1.* 3.) ſi æquale onus ſubſtitutis impoſitum *l. 23. ff. ad SCt. Trebell.* Quamuis ſi, dicendum, quod res eſt, citatæ *ll.* de ſubſtitutione fideicommiſſaria tantum loquantur. Certe VLPIANVS in *l. 24. de vulg. & pupill.* dum aliud obtinere adſeruerit, ſi alia mens teſtatoris adpareat, addit; *quod vix credendum eſt, niſi euidenter fuerit expreſſum*, eademque verba in vſus ſuos conuertiſſe FRANCISC. CVRTIVM, notat VINNIVS *l. c. ad* §. 2. *n.* 2.

## §. XVIII.

*Quandonam ex ſubſtitutione reciproca hereditas adiri poſſit, & quando euaneſcat?*

*Si in ſubſtitutione reciproca vulgari coheres aut portionem ſuam hereditariam repudiauit, aut adire amplius non poteſt: in ſubſtitutione reciproca vero pupillari & quaſi pupillari in ſtatu, quo inteſtabilis, exſpirauit, ius hereditarium in coheredem ſubſtitutum deuoluitur. Sin in ſubſtitutione reciproca vulgari inſtitutus coheres hereditatem quoad portionem ſuam adiit: in ſubſtitutione vero reciproca pupillari in ſuam tute-*

*tutelam venerit, diemue, ad quem ſubſtitutio facta, ſuperuixit: in ſubſtitutione reciproca quaſi pupillari inſtitutus coheres reſipuit; ſubſtitutio reciproca vulgaris, pupillaris & quaſi pupillaris euaneſcunt.* Manifeſta ſunt omnia, ſi ad §. §. 5. 6. 16. leuiter ſaltim adtendens eadem exegeris.

Vide ſis, quæ ad §. §. cit. in ſchol. notauimus.

## §. XIX.

*Subſtitutio reciproca directa euaneſcit, ſi coheres ſubſtitutus ante conditionem exſiſtentem mortuus.*

*Si in ſubſtitutione reciproca vulgari antequam coheres inſtitutus hereditatem quoad portionem ſuam repudiauit, aliaue ratione inhabilis redditus adquirendæ hereditatis: in ſubſtitutione reciproca pupillari antequam pupillus in ætate pupillari deceſſerit; in ſubſtitutione vero reciproca quaſi pupillari mente captus in ſtatu hoc diem ſuum obiit, coheres ſubſtitutus iam exſtinctus eſt; ſubſtitutio reciproca vulgaris, pupillaris & quaſi pupillaris in auras abeunt.* Quæ enim adſeruntur, obtinent in quauis ſubſtitutione vulgari, pupillari & quaſi pupillari (§. 01.). Quare quum ſubſtitutio reciproca vulgaris, pupillaris ac quaſi pupillaris harum ſubſtitutionum ſpecies ſint (§. 16.); Extra omnem dubitationis aleam adſerta verſantur.

Recte igitur MARCIANVS *l. 9. ff. de ſuis & leg. hered. Alia cauſſa eſt*, inquit, *inſtituti heredis & coheredi ſubſtituti, huic enim viuo defertur ex ſubſtitutione hereditas; non etiam ſi deceſſerit, heredem eius ſequitur.* Quod enim ait viuo ſaltim hereditatem ex ſubſtitutione deferri, idem inuoluit, quod nos explicatius adſeruimus. Hereditas quippe ſub conditione relicta non defertur, niſi conditio

viuo

viuo adhuc herede, cui adſcripta eſt, exſtiterit. Atque congrue PAVLVS reſpondet in *l. 45. ſ. 1 ff. de vulg. & pupill. Si omnes inſtituti heredes omnibus inuicem ſubſtituti eſſent, eius portionem, qui quibusdam defunctis poſtea portionem ſuam repudiauit ad eam ſolum, qui eo tempore ſuperuixit ex ſubſtitutione pertinere.*

## §. XX.

*Conditione ſubſtitutionis exiſtente ex ſubſtitutione reciproca adeunda eſt hereditas.*

*Conditione ſubſtitutionis reciprocæ exſiſtente, ſubſtitutus coheres non neceſſarius ex ſubſtitutione hereditatem adire poteſt, quantumuis ex eorum numero ſit inſtitutus, qui hereditatem etiamſi non aditam tamen transmittere poſſunt, neque poteſt niſi aditione eandem adquirere.* Conditione enim ſubſtitutionis reciprocæ exſiſtente, hereditas ex ſubſtitutione coheredi ſubſtituto defertur (§. 18.), quantumuis coheres inſtitutus ex eorum numero ſit, qui hereditatem etiam non aditam ad ſuos nihilo minus heredes transmittere alioquin poſſunt (Schol. ad §. 8.). Sed ſi hereditas heredi non neceſſario delata, ius ei competit adeundi hereditatem, eaque aditione ſaltim adquiritur (§. 7.). Quare conditione ſubſtitutiones reciprocæ exſiſtente ſubſtitutus coheres non neceſſarius ex ſubſtitutione hereditatem adire poteſt, quantumuis transmiſſariorum e numero ſit, atque nonniſi aditione adquiſitam ſibi poteſt reddere.

Subſtitutum autem hic intelligi ſemper non heredem neceſſarium ſemel monuiſſe ſufficiat.

## §. XXI.

*Varii euoluuntur caſus.*

Si ſubſtitutio reciproca directa adeſt, vel vnicus

cus eſt cohæres inſtitutus, in quo conditio ſubſtitutionis exſiſtere poſſit, vel plures ſunt. Poſteriori caſu vel iis in vnica propoſitione comprehenſis ſubſtitutio facta, vel non. Si illud, vel copulatiue in conditione ſubſtitutionis poſiti, vel disiunctiue. Si copulatiue, vel ſingulis inſtitutis ſinguli alii coheredes ſubſtituuntur, vel non.

## §. XXII.

*Vtrum ſufficiat, ſi unicus eſt coheres inſtitutus, in hoc exſiſtere conditionem ſubſtitutionis.*

*Si in ſubſtitutione reciproca vnicus eſt coheres inſtitutus, in quo conditio ſubſtitutionis exſiſtere poſſit; conditionem ſubſtitutionis reciprocæ in vnico hoc coherede exſiſtere ſufficit, vt ex ſubſtitutione adire hereditatem ſubſtitutus poſſit.* Si enim vnicus in ſubſtitutione reciproca ſaltim eſt coheres, in quo conditio ſubſtitutiones reciprocæ exſiſtere poſſit, conditio ſubſtitutionis, ſi exſiſtit, ex omni parte, qua adſcripta eſt, exſiſtit. Sed ſi in ſubſtitutione ita ex omni parte exſiſtit, vti adſcripta eſt, ex ſubſtitutione adire hereditatem poteſt ſubſtitutus, niſi aliunde impediatur, quod tamen hic non moramur. Quare ſi in ſubſtitutione reciproca vnicus eſt coheres inſtitutus, in quo conditio ſubſtitutionis exſiſtere poſſit, conditionem ſubſtitutionis in vnico coherede exſiſtere ſufficit ad adeundam ex ſubſtitutione hereditatem.

v. c. *Titius & Sempronius heredes ſunto, eosque ſibi inuicem ſubſtituo*, aut, *ſi Titius heres non erit, Sempronius heres eſto.* In Titio ſane, ut Sempronius ex ſubſtitutione adire poſſit, conditionem ſubſtitutionis exſiſtere ſatis eſt.

## §. XXIII.

*Quid, ſi pluribus coheredibus disiunctiue in conditione ſubſtitutionis poſitis ſubſtitutum?*

*Si in ſubſtitutione reciproca directa pluribus coheredibus inſtitutis in vnica propoſitione disiunctiue comprehenſis ſubſtitutio facta; conditione ſubſtitutionis in alterutro exſiſtente ex ſubſtitutione adire poteſt hereditatem ſubſtitutus.* Si in ſubſtitutione reciproca directa pluribus coheredibus inſtitutis in unica propoſitione disiunctiue comprehenſis ſubſtitutio facta, conditio ſubſtitutionis in plures conditiones disiunctiue adiectas abit (§. 4.). Verum ſi plures conditiones disiunctiuæ heredibus adſcriptæ ſunt, alterutram exſiſtere ſufficit *l.5.ff.de cond.inſt.* Sed exſiſtente conditione ſubſtitutionis reciprocæ ex ſubſtitutione, quæ adeſt, ſubſtitutus hereditatem adire poteſt. (§. 20.) Si ergo in ſubſtitutione reciproca directa pluribus coheredibus inſtitutis in unica propoſitione disiunctiue comprehenſis ſubſtitutio facta; conditio ſubſtitutionis in alterutro inſtituto exſtitiſſe ad adeundam ex ſubſtitutione hereditatem ſufficit.

v. c. *Titius, Sempronius, Caius heredes ſunto, ſi Titius aut Sempronius heres non erit, Caius heres eſto.* Iam ut Caius ex ſubſtitutione hereditatem adire poſſit, non opus, ut & Titius & Sempronius deficiant, ſed alteruter ſaltim defecerit neceſſe eſt. Idemque eſt, quod DD. aiunt, ſubſtitutionem iam reſolui in ſingularitates. Sed ſunt, qui liberos teſtatoris inſtitutos excipiunt atque tum alternatiuam conditionem in coniunctiuam reſolui volunt. Vide INTRIGLIOL. *de ſubſtit. Cent. 1. qu. 25. n. 32.* Sed placita hæc DD. vt mihi placerent, a me impetrare non potui.

§. XXIV.

## §. XXIV.

*Quid ſi pluribus coheredibus copulatiue in conditione ſubſtitutionis poſitis ſubſtitutum?*

*Si in ſubſtitutione reciproca directa pluribus heredibus inſtitutis copulatiue in conditione ſubſtitutionis poſitis ſubſtitutio facta; ex ſubſtitutione reciproca hereditatis aditio non procedit, niſi conditio ſubſtitutionis in vtroque exſtiterit.* Si enim in ſubſtitutione reciproca pluribus heredibus copulatiue in conditione ſubſtitutionis poſitis ſubſtitutio facta, conditio ſubſtitutionis in plures reſolui poteſt copulatiue adiectas conditiones (§. 4.). Verum ſi plures conditiones heredis inſtitutioni adiectæ ſunt copulatiue, omnibus demum exſiſtentibus hereditas defertur *l. 5 ff. de cond. inſtit.* Quare ſi in ſubſtitutione reciproca directa pluribus heredibus inſtitutis copulatiue in conditione ſubſtitutionis poſitis ſubſtitutio facta eſt, ex ſubſtitutione reciproca hereditatis aditio non procedit, niſi conditio ſubſtitutionis in vtroque exſtiterit (§. 20.).

v. c. *Titius, Sempronius, Caius heredes ſunto, ſi Titius & Sempronius heredes non erunt, Caius heres eſto.* Caius niſi & Titius & Sempronius defuerint, hereditatem ex ſubſtitutione adire nequit. Vide *l. 30. & l. 42. ff. de vulg. & pup. ſubſt.* Quæ quum ita ſint, ſubſtitutionem in ſingularitates reſolui negant DD.

## §. XXV.

*Quid ſi ſingulis coheredibus inſtitutis ſieguli reliqui ſubſtituti.*

*Si eadem ſub hypotheſi ſingulis inſtitutis coheredibus ſigillatim reliqui heredes vulgariter ſubſtituti; ſubſtitutus coheres ad eandem in dubio portionem vocatus cenſetur, ad quam is inſtitutus coheres vocatus, cui ſubſtitutus eſt. Sin ſub eadem §. præc. hypotheſi ſingulis coheredibus reliqui coheredes ſigillatim ſubſtituti non*

 *ſint,*

*ſint, ad æquas partes, dum nullæ expreſſæ, vocati cenſentur.* Prior propoſitio ſic ſatis adparet ex eo, quod ſubſtitutus ad idem vocatus cenſendus in vulgari ſubſtitutione, ad quod ipſe inſtitutus vocatus, vsque dum de alia teſtatoris mente non conſtat (§. 17.). Poſterior vero ideo in aprico eſt, quod incertum vel maxime, cui inſtitutorum hic ſubſtitutorum coheredum magis, quam alter ſubſtitutus haberi debeat.

v. c. *Titius, Sempronius, Caius, Meuius heredes ſunto. Si Titius & Sempronius heredes non erunt, Caium Titio, Meuium autem Sempronio ſubſtituo.* Caſu certe ſubſtitutionis exſiſtente Caius ex ſubſtitutione Titii portionem, Meuius vero Sempronii adcipit. Si autem ſubſtitutio ſequentem in modum facta: *Si Titius & Sempronius heredes non erunt, Caium & Meuium iisdem ſubſtituo. Caius & Meuius ad aequales portiones cenſentur vocati.*

## §. XXVI.

*Quando ſubſtitutio reciproca vulgaris pupillarem comprehendat & vice verſa.*

*Subſtitutio reciproca vulgaris expreſſa impuberi filiofamilias facta, quatenus nulla inde efficitur difformis ſubſtitutio, nec alias alia de voluntate ſubſtituentis conſtat, comprehendit pupillarem ſubſtitutionem etiam non expreſſam: & reciproca pupillaris expreſſa, ſi de alia teſtatoris voluntate non conſtat, vulgarem comprehendit.* Subſtitutio directa vulgaris expreſſa pupillo heredi inſtituto facta, quum de contraria voluntate ſubſtituentis non conſtat, pupillarem quantumuis non expreſſam comprehendit (§. 11.). Sed ſubſtitutio reciproca vulgaris eſt ſubſtitutio vulgaris (§. 16.), filiofam. impuberi facta (per hyp.) impubesque heres inſtitutus eſt (§. 15.). Verum ponamus, ſi pupillaris ſubintelligeretur, reciprocam ſubſtitutionem

nem in difformem euadere. Certe is duplici ratione, ſcilicet & vulgari & pupillari, foret ſubſtitutus, quem teſtator minus tamen amare cenſetur, quam eum, qui ſimplici ratione ſcilicet vulgari ſaltim ſubſtitutus. Cuius quum contrarium præſumant leges, vid. *l. 4.* §. *2. ff. de vulg. & pup. ſubſt.* præſumtiue de alia teſtatoris voluntate conſtat. Quare ſubſtitutio reciproca vulgaris expreſſa filiofam. impuberi facta, quatenus nulla inde efficitur difformis ſubſtitutio, nec alias, de alia voluntate ſubſtituentis conſtat, pupillarem ſubſtitutionem comprehendit. Subſtitutionem autem reciprocam pupillarem vulgarem quoque, ſi non conſtat de alia voluntate, comprehendere, prono alueo ex §. 11. ſequitur.

In *cit. l. 4.* §. *2 vulg. & pup.* MODESTINVS: *incongruens*, inquit, *videbatur, vt in altero duplex eſſet ſubſtitutio, in altero ſola vulgaris.* Cum MODESTINO conuenit PAVLVS *l. 45. pl. ff. tod.* atque ALEXANDER in *l. 4. C. de impub. & al. ſubſtit.* ubi: *quum proponas ita ſubſtitutionem factam eſſe, Si mihi Firmianus filius & Aelia uxor mea* (*quod abominor*). *heredes non erunt, in locum eorum Publius Firmianus heres eſto: manifeſtum eſt in eum caſum factam ſubſtitutionem, quo vtrique heredum ſubſtitui poteſt.* In difformem autem euadere reciprocam hanc ſubſtitutionem, ſi uni coheredum pupillariter, alteri vero non niſi vulgariter ſubſtitui poſſit, vel me non monente intelligitur.

## §. XXVII.

*Si ſubſtitutio reciproca in vlteriori gradu facta, reciproce vulgariter ſubſtitutus ſubſtituto ſubſtitutus* *In ſubſtitutione reciproca ſubſti-*

 *quo-*

*tutus ſubſtituto cenſetur quoque inſtituto ſubſtitutus.*

*quoque cenſetur inſtituto.* Si qua enim ſubſtitutio in vlteriori gradu facta, vulgariter ſubſtitutus ſubſtituto, ſubſtitutus quoque cenſetur inſtituto (§. 12.) Sed ſubſtitutio reciproca eſt ſubſtitutio (§. 5.) atque ſubſtitutus ſubſtituto vulgariter ei ſubſtitutus eſt (per hyp.) Quare in ſubſtitutione reciproca vlterioris gradus reciproce vulgariter ſubſtitutum ſubſtituto ſubſtitutus quoque cenſetur inſtituto.

*v. c. Titius, Sempronius, Caius heredes mihi ſunto. Si Titius heres non erit, Sempronius heres eſto, ſique Sempronius heres non erit, Caium ei ſubſtituto.* Caius vtique Titio ſubſtitutus atque hoc quidem caſu reciproce quoque Titio ſubſtitutus habendus eſt. Quod in omni caſu tamen non obtinet. Ponas enim diſpoſuiſſe teſtatorem: *Titius heres eſto, ſi Titius heres non erit, Sempronius & Caius heredes ſunto, ſi Caius heres non erit, Sempronium ei ſubſtituo.* Sempronius quidem reciproce vulgariter ſubſtitutus eſt Caio, ſed Titio ſubſtitutus quidem cenſetur, ſed non reciprocé.

## §. XXVIII.

*Quid intuitu quartæ Falcidiæ iuris?*

*Si in ſubſtitutione reciproca directa portio coheredis legatis grauata, ſubſtitutus coheres ex ſubſtitutione adiens, quartam Falcidiæ iure non detrahit, niſi, computatis bonis tam ex inſtitutione, quam ex ſubſtitutione a ſubſtituente adceptis, quarta ſalua non ſit: ſi diſceſſeris a ſubſtitutione reciproca pupillari, in qua ſolius pupilli legatis exhauſta portio.* In ſubſtitutione enim reciproca vulgari, ſi coheres deficit, cuius portio nimium onerata, ſubſtitutus iam perinde cenſetur,

tur, ac ſi heres abſque coherede ſcriptus eſſet (§. 2.) In ſubſtitutione reciproca pupillari coheres ſubſtitutus, ſi pupillus intra pubertatis annos deceſſit, perinde æſtimatur, ac ſi ſub hac conditione in bonis ſubſtituentis ex aſſe heres ſcriptus fuerit (§. cit.) Quod nec alienum videtur a ſubſtitutionis quaſi pupillaris cauſſa (§. cit.) Sed ceſſat iam ratio legis Falcidiæ poſita in ſingulis *l. 77. ff. ad L. Falcid.* Quare in ſubſtitutione reciproca vulgari, pupillari & quaſi pupillari, adeoque in directa reciproca ſubſtitutione, ſi vltra quartæ Falcidiæ rationem legatum eſt, coheres ſubſtitutus ex ſubſtitutione adiens vnam ſaltim totus hereditatis Falcidiam detrahendi iure gaudet. Verum enim vero ſi ſubſtitutionem pupillarem reciprocam, ac ſolius pupilli exhauſtam legatis portionem ponimus, ſubſtitutus ex ſubſtitutione pupillari adiens non ſuo nomine, ſed defuncti pupilli obligatus ad ea ſaltim legata tenetur, quæ ab ipſo pupillo exigi poterant. *l. 87. §. 4. ff. eod.* In aprico igitur ratio eſt, quare propoſitioni reſtrictionem adiecerimus.

Eadem fere ratione rationes ſubducit PAVLVS in *l. 1. §. 13. ad L. Falcid. id*, inquiens, *quod ex ſubſtitutione coheredis ad cohredem peruenit, proficit legatariis. Is enim ſimilis eſt heres ex parte pure ex parte ſub conditione heredi inſtituto.* Atque IVLIANVS *l.* 87. §. 5. *eod.*: *ſi extranei*, ait, *heredis ſemis totus legatus fuerit, isque pupillo a quo nihil legatum erat, ex ſubſtitutione heres extiterit, poterit dici augeri legata & perinde agendum, ac ſi cuilibet coheredi ſubſtitutus fuiſſet, eoque omittente hereditatem ex aſſe heres exſtitiſ-*

Digitized by Google

*extitiſſet: quia ſemper ſubſtitutus rationem legis Falcidiæ ex quantitate bonorum, quæ pater reliquerit, ponit.* Vide *l. 87. §. 4. eod.* Si igitur in ſubſtitutione reciproca pupillari & ſubſtitutus & pupillus coheredes grauati, aut ſolus ſubſtitutus coheres grauatus, non poteſt non idem, quod adſertum eſt, obtinere.

## §. XXIX.

*Ius adcreſcendi.*

Si plurium idem emolumentum ab eodem percipiendi ius concipitur, plures iſti *coniuncti* in genere dicuntur. Sed coniuncti hi ad idem emolumentum vel ex diſpoſitione vltimæ alicuius voluntatis vocati ſunt, vel non. Priori caſu *coniuncti teſtamentarii* audiunt. Coniuncti vel in diuerſa propoſitione coniuncti ſunt, dum alii coniuncti in vna eademque propoſitione poſiti, vel non. Poſteriori in caſu *proxime ſibi coniuncti* dicuntur. Iam ponamus ius, quod ex ipſa legis diſpoſitione proxime coniuncto competit, portionem, qua alter coniunctus non potitur, adquirendi. Idemque eſt, quod in genere *iuris adcreſcendi* nomine venit. Sed coniuncti alterius portionem vi iuris adcreſcendi vel coniunctus adquirere poteſt, etiamſi alter coniunctus eandem adquiſiuerit, aliunde tamen, quam quod beneficio abſtinendi vſus, iam non teneat, vel non, ſeu demum ſi alter coniunctus deficiat. Priori in caſu ius adcreſcendi *perſonale*, poſteriori vero *reale* ſeu *proprie tale* nominatur. Ius adcreſcendi reale vel coniunctos arguit titulo vniuerſali vocatos, vel non. Priori caſu ius adcreſcendi *vniuerſale* eſt. *l. 9. ff. de ſuis & leg.*

*& leg. l. 1. §. 9. ff. ad SCt. Tert.* In quo ſi coniuncti ſunt coheredes directi teſtamentarii, ius adcreſcendi vniuerſale *in ſpecie tale* eſt, cuius hic ſaltim ratio habetur. Quum, ante quam hereditas teſtamento delata ex omni parte adita, iuris ratio non permittat, vt paganus pro parte teſtatus, pro parte inteſtatus deceſſerit, *l. 7. ff. de R. I. l. 19. §. 2. ff. de caſtrenſi pec.* ex neceſſitate quadam iuris inualuit ius adcreſcendi vniuerſale in ſpecie tale, coheredibus tum demum tributum, quum alioquin in hoc iuris principium impingeretur. Quare *in ſubſidium quidem tantum locum ſibi vindicat, atque non modo ſubſtitutioni, verum etiam transmiſſioni cedit, ipſo tamen iure portionem deficientis ignoranti quoque, immo inuito coheredi portionem ſuam adeunti adquiſitam reddit. l. 31. l. 53. §. 1. ff. de adqu vel omitt. hered.*

Id certe non agimus, vt totum iuris adcreſcendi, qua late patet, doctrinam, ſi qua alias, ſubtilem ordine ſuo euolutam demus. Campum certe latiorem ingrederemur, ac animus fert, atque aqua poſcenda foret plurium horarum, quam quas diſſertatiunculæ cuidam impendere moris eſt. Pauca quædam ad ſcopum facientia in medium vel obiter proferre licebit. Principium, quo vſi ſumus, iuri adcreſcendi vniuerſali rationem præbuiſſe, magno cuidam viro non fuiſſe viſum, notat BYNCKERSHOECK. *Obſ. L. 2. c. 3.* forſan quod regulæ locum demum conceſſerit, ſi ipſius teſtatoris diſpoſitionis non vero effectus eius ratio haberetur. Verum non mutamus, vide enim *l. 37. ff. de teſtam. mil.* Sed negat CVIACIVS *Obſ. L. 12. C. 11.* & in *recit. C. ad t. de cad. toll.* poſt legem Iuliam caducariam heredi portionem ſuam adquirenti ius



adcre-

adcreſcendi in portione vacante comperiiſſe. Nec abludere videtur VLPIANVS t. 24. poſt legem Papiam Poppæam non capientis partem fieri caducam ſtatuens. Sed aut indeterminate, uti VLPIANVS, ita & CVIACIVS loquitur, & hoc magis excuſandus eſt, quo ſeculum eius idem illud ferebat, aut determinate. Tumque miror, talia magno huic viro excidiſſe. Si quod enim vltimo alicuius elogio relictum eſt emolumentum, hoc vel iam tempore, quo teſtamentum condebatur, deficit, vel non. Priori caſu *pro non ſcripto* habetur: poſteriori vero vel deficiebat ante apertas tabulas aditamue hereditatem, vel non. Priori caſu *caducum* erat, atque antiquitus ærario, poſtea fiſco cedebat. Caducum vel *in cauſſa caduci* dicebatur, ſi quod relictum intra tempus teſtamenti conditi & mortis teſtatoris deficiebat, vel *caducum proprie tale*, ſi intra tempus mortis ac apertarum tabularum aditæue hereditatis deficiebat. *l. un.* §. *2. & 4. C. de cad. toll.* Sicuti autem ius antiquum etiam poſt legem Papiam adhuc ſeruabatur in quibusdam perſonis, quas vide apud VLPIANVM *t. 18.*; ita in iis, quæ pro non ſcriptis habentur, ius adcreſcendi per legem caducariam non exſulat. *c. l. un.* §. *3.* neque ceſſat, ſi, quod relictum poſt apertas tabulas aditamue hereditatem defecit. Quod ne gratis adſerere videar, in medium proferam *l. 53. ff. de adq. vel omitt. her. l. 26.* §. *1. ff. de cond. & demonſtr. l. 34. l. 35. ff. ad L. Aquil.* Sed ut, quod belli calamitas introduxit, hoc pacis lenitas ſopiret, *cit l. un. pr. C. de cad. toll.* medium ius correxit & antiquum abrogando leges caducarias reſtaurauit Imperator *cit. l. un.* §. *4. 5. C. de cad. toll.* Iam diſcrimini ius adcreſcendi uniuerſale in ſpecie tale inter & reciprocam ſubſtitutionem eruendo paululum adhuc immorabor.

§. XXX.

## §. XXX.

I.) *Conditio ſubſtitutionis reciprocæ directæ latior eſt, quam quidem conditio iuris adcreſcendi.* Conditio enim ſubſtitutionis reciprocæ directæ non modo conditionem inuoluit, ſi coheres heres non erit, verum etiam, ſi heres quidem erit, attamen certa ratione iterum deceſſerit (§. 16.). Iuri vero adcreſcendi non niſi conditio ineſt, ſi coheres defecerit. (§. 29.). *Diſcrimen inter ius adcreſcendi & ſubſtitutionem reciprocam.*

II.) *Subſtitutio reciproca prouiſione hominis nititur,* (§. 15. 1.) *ius adcreſcendi vero prouiſione legis non tamen abſolute, ſed demum, ſi prouiſio hominis ceſſet, diſponentis* (§. præc.).

III.) *Quamdiu ſubſtitutioni reciprocæ, aut transmiſſioni hereditatis non aditæ locus adhuc eſt, exſulat ius adcreſcendi* (§. præc.). *Sed neutiquam ſtatim transmiſſioni cedit ſubſtitutio reciproca.* (Schol. ad §. 8.) *Iuri* igitur *adcreſcendi locus eſt, ſi coheres portionem ſuam adiens portionem ex ſubſtitutione reciproca delatam repudiauit. l. 6. C. de impub. & al. ſubſt.*

IV.) *In iure adcreſcendi adquiſitio portionis deficientis ipſo iure contingit. In ſubſtitutione reciproca vero, conditione exſiſtente, hereditas ex ſubſtitutione per aditionem demum adquirenda eſt.* (§. præc. & §. 20.)

V.) *Ius adcreſcendi ad heredes coheredis portionem ſuam adeuntis transmittitur. Alia cauſa eſt inſtituti heredis & coheredi ſubſtituti, huic enim viuo defertur ex ſubſtitutione hereditas, non etiam,*



Digitized by Google

iam, ſi deceſſerit, heredem eius ſequitur. l. 9. ff. de ſuis & leg. her. vtique ſi transmiſſariorum e numero non ſunt, qui ſubſtituto heredes exiſtunt.

VI.) In iure adcreſcendi ad proxime coniunctum deficiens portio pertinet: in ſubſtitutione reciproca vero ad omnes, quos ſuo ex arbitrio teſtator inuicem ſubſtituit, ſiue proxime coniuncti ſunt, ſiue non. (§. præc. & § 17.).

VII.) Ius adcreſcendi ſemper a pluribus coniunctis pro rata portionum exercendum: in ſubſtitutione reciproca vulgari autem eædem ſaltim in ſubſtitutione repetitæ in dubio cenſentur partes; quæ in inſtitutione fuere. l. un. §. 10. C. de cad. toll. (§. 17.)

VIII.) Ius adcreſcendi cum onere reali obtinet: in ſubſtitutione reciproca tantum ſuſcipiendum eſt onus deficienti adiectum, ſi de alia voluntate teſtatoris non conſtat. l. un. 10. C. de cad. toll. l. 74. de leg. 1.

IX.) Ius adcreſcendi obtinet, ſiue unus deficiat, ſiue plures: in ſubſtitutione reciproca vero res redit ad diſtinctiones §. 21. ſeq. propoſitas.

X.) In ſubſtitutione reciproca ulteriori gradu facta vulgariter ſubſtitutus ſubſtituto ſubſtitutus quoque cenſetur inſtituto. (§. 27.) Sed eiusmodi ſubordinationes in iure adcreſcendi non concipiuntur.

XI.) In ſubſtitutione reciproca directa, ſi diſceſſerimus a ſubſtitutione reciproca pupillari, in qua ſolius pupilli exhauſta legatis portio, vna ſaltim Falcidia ſeruatur (§. 28.): in iure adcreſcendi vero, ſi portio exhauſta adcreſcit portioni non grauatæ, ratio legis Falcidiæ perinde in ea ponitur, ac ſi ad eum

Digitized by Google

*eum ipſum pertineret, a quo defecta fieret l. 78 ad L. Falcid.*

Verum nec defuit ratio, quæ olim ſubſtitutiones præ iure adcreſcendi commendabat. Quum enim per caducarias leges hereditates caducæ & quæ in cauſſa caduci, fisco vindicarentur, neque iuri adcreſcenti in iis locus relinqueretur, (Schol. ad §. præc.), teſtamentorum conditoribus ſic grauiſſima caducorum obſeruatio viſa eſt, vt ſubſtitutiones introducerent *l. un. pr. C. de cad. toll.* ſed ex quo cuducorum cauſſam ſuſtulit Imperator, non opus amplius eſt ſubſtitutionibus, vt ne caduca cederet fiſco hereditas. Sed ideo non eſt, quod cum THOMASIO *in not. ad* HVBERI *præl. ad J. t. de vulg. ſubſt. n. 2.* atque BEYERO *ad ff. ad t. de vulg. & pupill. ſubſt.* poſt hanc conſtitutionem, in primis autem in praxi, ſubſtitutioni reciprocæ præ iure adcreſcendi omnem vſum denegemus. THOMASIVS equidem *l. c. in ſcholio* de ſpecie ſaltim ſubſtitutionis reciprocæ, quæ compendioſa eſt, ſtatuere videtur, ſed in noua additione perniciem omni reciprocæ ſubſtitutioni machinatur. *Nunc autem*, inquit, *poſtquam* IVSTINIANVS *leges de caducis abrogauit, etſi nullum habeat amplius vſum ſubſtitutio reciproca, nec, credo, vllum eius in praxi occurrat exemplum, non iniucundum tamen eſt, eam fuiſſe traditam vt videlicet & antiqui mores Romanorum non ignorentur, qui ſæpe viam pandunt ad intelligendas eo melius conſtitutiones nouiores.* Sed tota NOSTER errat via. HVBERVS iam in reſponſione ad dictum ſcholium diſcrimen adtulit, ex quo præcipuus ſubſtitutionis reciprocæ quidam effectus adpareret. Ius adcreſcendi nimirum tantum inter coniunctos eiusdem generis locum habere, ſubſtitutionem reciprocam autem ad omnes coheredes æqualiter ſpectare vrget. Quamuis autem iuſto largius qnidem HVBERVS mentem ſuam expreſſerit ac nos quidem in n. VI.; futilis tamen eſt obiectio,

qua naſutæ, quam vocat, eius obiectioni obuiam it THO-MASIVS *l. c. in noua additione.* Secundum regulam enim, quod quemadmodum teſtator dilexit heredes in inſtituendo, ita eosdem dilexiſſe videatur in ſubſtituendo, ex reciproca ſubſtitutione perinde proxime deficienti coniunctum deficientis portionem reliquis coniunctis præripere putat, ac in iure adcreſcendi iuris eſt, Sed perperam ex hac regula hic iudicat THOMASIVS. Certe ſi omnes coheredes realiter concurrerent ac quisque ſuam adciperet portionem, maior ex inſtitutione re coniuncto obtingeret portio, quam quidem perſonaliter coniuncto. Nihilo minus, tamen ſi alter perſonaliter coniunctus deficit, hunc deficientis totam portionem capere effutit. Interim non eſt, quod hoc Catone cum HVBERO ſimus contenti. Non omnia quidem, fateor, inter reciprocam ſubſtitutionem atque ius adcreſcendi quoad effectus diſcrimina coheredi ſubſtituto conducunt, vide enim n. IV. V. & XI. Verum enim vero, quæ n. I.III.VI.VII. X. propoſita ſunt, vtiliſſime reciproce ſubſtitutus ſubinde in vſus ſuos conuertere poterit. Subinde quoque maiora erunt commcda hæc ex ſubſtitutione reciproca redundantia, quam emolumenta in iure adcreſcendi præ ſubſtitutione præcipua, ut parum ſubſtitutus rerum ſuarum ſatageret, ſi hereditatem ex reciproca ſubſtitutione delatam ideo repudiaret, ſaltim ut iuri adcreſcendi locum faceret. Sic v. c. qui ſolus reciproce eſt ſubſtitutus parum ſibi conſuleret, ſi ut integram quartam Falcidiæ legatis ex portione grauata ſoluendis detrahere poſſit, ex ſubſtitutione adire recuſaret, quum tamen, quod ponere poſſumus minus adciperet, ſi omnes reliqui coniuncti ſimul iure adcreſcendi vterentur, atque partem facerent. Sed ex diffuſiſſima ſubſtitutionis doctrina delibaſſe ſufficiat

TANTVM.

PRAENOBILISSIMO ATQVE DOCTISSIMO

DOMINO

# RESPONDENTI.

*S. P. D.*

## PRAESES.

M*agnum ſane opus conaris, quod, dum ſpecimine quodam publico opus indicaris bene in arte noſtra perdiſcenda & cum fructu vberrimo nauatæ operæ, ex ſubſtitutionum doctrinis, quarum difficultas, teſte* GOM. t. 2. com. c. 10. pr. *plurimum ita interpretes torſit, vt non minus palpauerint, ac Hercules in Lernæo conflictu, ordine & methodo rigoroſiori pertractandum deſumſeris argumentum, quod PISTORIVS* Quæſt illuſtr. p. 4. qu 9. *mari Anglicano, quod absque fundo eſſe cenſetur, ſimile exiſtimauit. Sed ſicuti in magnis iam voluiſſe ſatis eſſe ex plurimis audimus, ita tanto plus laudis ac præconiorum TVO TV veluti iure exigis, qui meis ex principiis difficultatem non voluntate, ſed effectu ſuperaſti, lucemque adfudiſti tantam, vt qui adhuc caligant, nimiam ferre non poſſint. Gratulor itaque TIBI feliciſſimos ingenii TVI auſus omnique voto depoſco, vt quæuis TIBI cedant proſpere, TIBIque liceat eſſe beatô. Vale. mihique, quod facis, faue. Scribebam in Regia Fridericiana Calendis.*

*Iul.* CIↃ IↃ CC L.

PRAE-

PRAENOBILISSIMO ATQVE DOCTISSIMO

DOMINO

# RESPONDENTI

AMICO AESTVMATISSIMO

*S. P. D.*

## O. P. a BEGGEROW.

OPPONENS.

*Quum mihi contra diſſertationem TVAM eleganter & ſolide conſcriptam opponentis prouinciam demandaueris, id negotii non tam ex conſuetudine iam dudum recepta, quam ex veræ potius amicitiæ fonte ſuſcipiam, vt TIBI & ob induſtriam TVAM & ob ſpecimen eruditionis TVAE in hac diſſertatione editum gratulabundum me oſtendam. Sed euenit mihi, quod quum munus adceperim, non ſperabam. Argumentum, de quo ſcriberem, quodque triuiale non eſſet, deerat. Id quippe ad palatum non erat, vt multa verborum ambage nihil tamen dixerim, niſi quod duo verba capiunt, Amo TE, gratulor TIBI. Proinde, quod ingenue fateor, peruolutaui haud exiguum hoc genus epiſtolarum adparatum, vindicaturus mihi, ſi quod in iis, quod e re mea eſſet, inuenirem. Inueni autem, ſi a paucis diſcedo, auctores earum in recitanda VLPIANI ſententia: ius ciuile oriri, ſi naturali iuri aliquid adderetur, aut detraheretur, mirifice ſibi placuiſſe, atque ſuam certatim feciſſe ſententiam. Parum*

Digitized by Google

*rum certe abfuit, quin & meam fecerim, niſi bonos iſtos homines pſittaci more VLPIANI verba effutire animaduertisſem, ipſumque eius effatum aliquid monſtri alere viſum fuiſſet. Pugnare ſcilicet videtur cum immutabilitate legum naturalium, quam & moderni iuris naturæ & gentium DD. euincunt & veteres inculcarunt.* Eſt quidem, *inquit* Cicero. L. 3. de rep. apud Lact. L. 6. c. 8. vera lex naturæ nihil aliud, quam recta ratio, naturæ congruens, diffuſa in omnes, conſtans, ſempiterna, quæ vocat ad officium iubendo, vetando a fraude deterreat --- Huic legi nec obrogari poteſt. Neque eſt quærendus explanator aut interpres eius alius, nec erit alia lex Romæ, alia Athenis, alia nunc, alia poſthac, ſed omnes gentes & omni tempore vna lex & ſempiterna & immutabilis continebit. *Sed quæ eſt immutabilitas legum naturalium, ſi quid iis adderetur, aut detraheretur? An detractio & additio abſque mutatione concipi poterit? Truncus eſſet, qui conciperet. Ne itaque ineptire videatur VLPIANVS* l. 6. ff. de iuſt. & iure; *tentabo, an in veriorem eius mentem penetrare potero. Nimirum ius naturæ & gentium hic VLPIANO non eſſe videtur, niſi ius, quod in ſtatu naturali, ciuili ſtatui oppoſito obtinet, qui ſignificatus iuris naturalis eſt admodum frequens apud veteres. Iam ſequentem in modum manifeſta erant omnia*: Ius, ait, ciuile eſt, quod neque in totum a naturali vel gentium recedit (*i. e. quod non in totum differt a iure naturæ, quod in ſtatu etiam non ciuili obtinet, quum quædam iura non tam ex conceptu ſpecifico ſtatus ciuilis, quam quidem generico hauriuntur*). Nec per omnia ei ſeruit (*h. e. quædam iura in iure ciuili legislator haurit ex con-*



Digitized by Google

*ceptu ſpecifico ſtatus ciuilis, diuerſa proinde ab iis, quæ ex conceptu ſpecifico ſtatus non ciuilis fluunt*). Itaque quum aliquid addimus iuri ſcilicet communi (*dum legislatot legibus naturalibus ex conceptu ſtatus non ciuilis generico concipiendis adiecit leges ex conceptu ſtatus ciuilis ſpecifico intelligandas*) vel detrahimus iuri cpmmuni (*i. e. leges ferimus legibus ex conceptu ſpecifico ſtatus non ciuilis concipiendis contrarias*) ius proprium i. e. ciuile efficimus. *Atque hæc VLPIANI verborum intriuio obuiorum interpratatio eſt, quæ non vulgaris videtur, & quam ideo TECVM AMICE SVAVISSIME communicare volui, exoptans, ut doctrinæ laus ac floridus fortunæ ſtatus in dies magis magisque augeatur. Vale iterum iterumque, & me amareperge. Dabam Halæ d. l. Iul. MDCCL.*

---

VIRO NOBILISSIMO ATQVE DOCTISSIMO

# JOH. EBERHARDO SVTORIO

DISSERTATIONIS AVTORI, ATQVE AMICO SVO LONGE HONORATISSIMO

*S. P. D.*

## JO. FRID. EGERLAND.

CAMINO - POMERANVS

OPPONENS.

*Ex quo familiaritate & amicitia TVA vti mihi contigit* amice ſuauiſſime, *nihil dulcius, nihilque jucundius ea exiſtere poſſe putaui. Tot tantaque mihi ſemper exhibuiſti ſigna amoris, ut me TIBI totum dare nullus dubitaverim. Animi TVI dotes ex longo jam tempore cognovi, & ex diligentia TVA tantam percepi voluptatem, vt eam imitari, TEque imitationis exemplar mihi proponere ſemper ſtuduerim. Maxima*

*itaque*

*itaque ſum affectus lætitia, TE. ſtrenuum Iurisprudentiæ cultorem ea nunc accipere præmia atque ornamenta, quæ ob diligentiam TVAM ſummo TIBI debentur jure. Non obiter enim libaſti Juris ſcientiam ſuperficie rerum non contentus ſed in earum penetraſti fundum. Loquitur id ingenii monimentum, quod publico eruditorum examini hodierno die ſubjeciſti. Prodiiſti in ſcenam & præclare executus es, quæ omnes boni a TE exſpectarunt. Doctiſſimam defendendo diſſertationem TVAM talem TE præſtitiſti qualem TE exoptant* Patria, honoratiſſimi parentes *& omnes boni, qui maximam de TE, TVISque ſtudiis conceperunt ſpem, & nunc TE eam non fefelliſſe lætantur. Incredibile itaque dictu, quam immenſo animus meus hac de re cumuletur gaudio, quanta eum occupet lætitia, quam magna perfruar voluptate. Quod ſupereſt ſeruet TE* ſupremum Numen *ſemper incolumen & det, ut rerum ſtatu ſemper ſis florentiſſimo. Addat felicitati TVAE tantum cumulum, quantum TVA virtus, TVAque denique meretur deligentia. Vale & HONORATISSIMVS PARENTIBVS TVIS vivas gaudio, Reipublicæ emolumento, amicis TVIS, in quibus etiam mihi velis relinquere locum ornamento atque præſidio. Dabam in Alma Fridericiana menſ. Jul. die 4to A. R. S.*

*MDCCL.*

---

VIRO NOBILISSIMO NEC NON DOCTISSIMO

# JOAN. EBERH. SVTORIO

FAVTORI ATQVE AMICO AESTVMATISSIMO

*S. P. D.*

## FRID. LVDAV. REINBECK Berolinas

OPPONENS.

*Alter iam voluitur Annus, AMICISSIME SVTORI, ex quo non vna de cauſa ſemper mihi fuiſti, ſed adhuc es longe cariſſimus. Statim enim ab illo tempore, quo mihi conſuetudine TVA primum frui licuit, tam luculenta egregiæ TVAE mentis, morum integritatis, ingenii ſubtilitatis,*

litatis, atque in conſequendis difficillimis ſcientiarum dogmatibus perſpicaciæ, ne dicam indefeſſæ ſolertiæ & diligentiæ, mihi præbuiſti ſpecimina, vt maris, quod diſcordantes inter ſe volunt venti, ad inſtar, anceps in huc vſque hæreat animus, fereque neſciam, ex quo nam Capite mihi maius amandus ſis. Protinus hinc, ex quo talem TE eſſe cognoui, arctiori TECVM coniungi amicitiæ vinculo optaui; cuius voti, perſpecta mea ſinceritate, mox compotem me fecit ſingularis TVA humanitas, quæ oblatam non detrectauit familiaritatem. Orta hinc eſt ſanctiſſima hucuſque culta mutua noſtra amicitia, quam communis, quibus incubuimus ſtudiorum ratio, & condiſcipulatus, in dies magis confirmarunt. Inde enim factum eſt, vt veritates, ex acroaſibus eorundem præceptorum hauſtas, amico ſæpe colloquio perpenderemus; quæ quidem colloquio non ſolum maiorem in illis quandoque nobis conceſſerunt lucem, ſed & de earum certitudine magis magiſque nos conuicerunt. Non modo vero hæc exercitia, hunc nobis præſtiterunt vſum, verum & amicitiæ noſtræ maiora inde addita ſunt incrementa, cuius ex TVA parte, tot mihi tantaque dediſti ſemper documenta, vt a me ipſe deceſſiſſe, meamque ipſiusmet fidem plane deſtituere, omniumque qui vnquam fuerunt, adhuc ſunt, & in poſterum futuri ſunt, homo videar ingratiſſimus, niſi par pari referrem, atque hodierno die, quo Catedram Academicam glorioſe conſcendis, inter tot aliorum plauſus, publicum iam quoddam amoris, quo TE complector, exſtare vellem teſtimonium. Gratulor itaque & ex animo vere gratulor TIBI, NOBILISSIME ATQVE DOCTISSIME SVTORI, de clariſſimo illo ut omnes quotquot ſunt æqui rerum æſtimatores, vnanimi ſuffragio profitentur, eruditionis & diligentiæ TVAE ſpecimine, elegantiſſima conſcripta illa TVA Diſſertatione, quam non ſine magno, vt auguror, honore publice iam & maſcule defenſurus es. Gratulor parentibus TVIS HONORATISSIMIS de Filio optima notæ multaque eruditione prædito, gratulor denique patriæ TVAE, cuius aliquando, abſolutis fere ſtudiis Academicis, decus & ornamentum futurum TE eſſe præuideo. Quod reliquum eſt, non opus eſſe credo, vt multis verbis adeo mihi exoptatam amicitiæ TVAE continuationum a TE mihi expetam, vel mea ex parte illam TIBI promittam. Tam firmis etenim nititur fundamentis, vt nullo tempore alteratum iri admodum ſim conuictus. Vnicum ergo tantum addam, vota ſcilicet ardentiſſima, pro TVA incolumitate. Age res TVAS feliciter! viue diu! viue lætus! macte eruditione! macte virtute! Præſta TE omnibus virum bonum; patriæ ciuem dignum; mihi ſemper amicum! Dab. Halæ Magd.

d. IV. Iulii. A. R. cIↄIↄccL.

AH1147105 4

Digitized by Google